

FORORD

OMSTILLINGSÅRET 2015

Omstilling krever økt fokus på innovasjon.

ANITA KROHN TRAASETH
Administrerende direktør

Omstillingsåret 2015

2015 var et viktig og krevende omstillingsår, både nasjonalt og internasjonalt. Det kan nå virke som om spillereglene for politikk, økonomi og kultur blir skrevet om fra dag til dag.

Det er ikke lett å forholde seg til alle endringene eller se sammenhengen mellom dem. Omstilling krever læring og en velutviklet evne til å gjøre ting på nye måter. Omstilling krever økt fokus på innovasjon. I Innovasjon Norge har dette vært utgangspunktet for alt vi har gjort i 2015, både eksternt og internt.

Det handler ikke bare om å forstå overgangen fra særstilling til omstilling i norsk økonomi, men også om å bygge innhold og retning for ny særstilling. For å få til

dette må vi ha en idé om fremtiden. Vi må identifisere ulike kulturelle, økonomiske, teknologiske, miljømessige og politiske trender og diskutere hvor disse vil føre oss. Denne innsikten tar vi med oss i planleggingen av hva vi skal gjøre videre.

Dette var grunnen til at vi gjennomførte Drømmeløftet i 2015, en stor idédugnad med over 80 arrangementer og 3500 deltakere, der folk fra inn- og utland idémyldret omkring utfordringer, muligheter og behovet for nyskaping i norsk nærings- og samfunnsliv. Drømmeløftrapporten ble overlevert til næringsministeren 21. mai 2015.

Vi bruker aktivt det vi lærte fra Drømmeløftet i utviklingen av våre virkemidler og i dialogen med eiere, oppdragsgivere, partnere og andre med interesse for innovasjon og næringsutvikling. Vi har dreid enda mer av oppmerksomheten mot sosiale og miljømessige utfordringer, som utgjør betydelige markedsmuligheter for norsk næringsliv.

Innovasjon Norge har valgt å ta en proaktiv rolle for å identifisere disse mulighetene, slik at vi kan bistå nye og etablerte bedrifter med å erobre de tilhørende markedene. Klarer vi det, kan vi få utviklet det næringslivet vi trenger for å erstatte reduserte oljeinntekter og sikre velferden for vår egen og fremtidige generasjoner.

Disse tankene om utfordringer og muligheter har også vært med oss i utarbeidelsen av den nye strategien for Innovasjon Norge, som vil bli lagt frem i 2016.

Alle må omstille seg

Statsbudsjettet for 2015 ga Innovasjon Norge 864 millioner kroner mer til innovasjon og utvikling av norsk næringsliv. Samtidig var budsjettet også en tydelig bestilling til Innovasjon Norge om effektivisering og omstilling av egen organisasjon. Dette innebar at vi måtte jobbe annerledes og mer effektivt for å levere på oppdragene regjeringen ba oss utføre.

Etter oppsummering av selskapets ti første år, ble fire drivere tydelige for omstillingsarbeidet videre i Innovasjon Norge:

- Vi må sikre fremtidig relevans ved økt kundefokus og kundeorientering.
- Vi trenger større tydelighet og tilgjengelighet av selskapets programmer og tjenester.
- Driften må bli mer kostnadseffektiv.
- Vi skal sikre stort ansattengasjement for et samlet Innovasjon Norge.

2015 har vært et kritisk og krevende endringsår for Innovasjon Norge. Vi har gjennomført følgende fem parallelle prosesser:

- Møte forventningene i statsbudsjettet for 2015, som både krevde økte leveranser ut mot kunder og en reduksjon i administrative kostnader.
- Implementere en ny, kunderettet organisering av selskapet basert på innspill fra tidstyvundersøkelsen.
- Forbedre og samle et utvalg av interne arbeidsprosesser.
- Revidere selskapets strategi- og merkevareplattform for 2020.
- Gjennomføre nedbemanning, som resultat av en kompetansekartlegging av hele selskapet.

I tillegg har vi hatt tydelige mål overfor våre kunder, som å redusere saksbehandlingstiden på etablererstilskudd fase 1, og å utvikle den første digitale «Min side» for gründere.

Jeg er fornøyd med de økonomiske resultatene som til tross for reduserte inntekter til drift av Innovasjon Norge kan vise til et overskudd på 263 millioner kroner. Det betyr at vi kan overføre 235 millioner kroner i utbytte og overskuddsdeling til våre eiere. Det er også gledelig at vi har redusert gjennomsnittlig saksbehandlingstid for etablererstilskudd fase 1 på kontorene i Norge fra 60 dager til 13 dager ved slutten av året.

Medarbeiderundersøkelsen for 2015 viser at organisasjonen er klar for år to i omstillingsarbeidet. Undersøkelsen viser at våre medarbeidere er grunnleggende svært engasjerte i jobben sin, med en totalskår for hele organisasjonen på fire av fem mulige. På to av de viktigste driverne for et godt arbeidsliv, jobbautonomi og indre motivasjon, skårer vi hele 4,3 av fem. Utsagnet «Jeg er proaktiv og tar initiativ til endringer i tråd med INs målsettinger» får samme skår. Dette engasjementet skal vi ta vare på og benytte til felles beste i 2016.

Jeg ønsker å takke våre eiere for tilliten vi er vist i 2015 ved økt oppdragsmengde og stor frihet til å omstille Innovasjon Norge til det verktøyet vi skal være i fremtiden for norsk næringsliv. Tusen takk også til mine kolleger over hele verden som i 2015 har levert svært gode resultater i et krevende omstillingsår.

Omstilling krever økt fokus på innovasjon. I Innovasjon Norge har dette vært utgangspunktet for alt vi har gjort i 2015.

ANITA KROHN TRAASETH

STRATEGI & ORGANISASJON

STRATEGI OG ORGANISASJON

Innovasjon Norges hovedstyre vedtok i desember 2015 revidert strategi for selskapet. Strategien angir retning og prioriteringer for selskapet frem mot 2020 i en tid der Norge står overfor store omstillinger.

Strategi 2016 - 2020

Utfordringene Norge står overfor er strukturelle og mer gjennomgripende enn det vi opplevde under finanskrisen i 2008. Klimautfordringer, ny teknologi, økende antall mennesker på flukt, eldrebølge, delingsøkonomi og sirkulærøkonomi er eksempler på drivkrefter som utfordrer etablerte forretningsmodeller, konkurranseforhold og maktstrukturer. Disse endringene skjer samtidig som Norge preges av oljeprisfall, tapte eksportinntekter og økende arbeidsledighet. Dette skaper utfordringer, men også nye muligheter.

Innovasjon Norge skal være en viktig partner for bedrifter og regioner som omstiller seg. Vi har tre mål for arbeidet vårt: flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer. Strategien for 2016–2020 skal gi bedre måloppnåelse og sikre at vi fyller samfunnsoppdragene våre. Vi er og vil være en relevant, kompetent og nyttig partner for regioner, bedrifter

og gründere som vil skape fremtidens arbeidsplasser og bedrifter. Bærekraft blir i økende grad retningsgivende for vårt arbeid. Fra 2016 innfører vi blant annet at miljøeffekt og samfunnseffekt skal vurderes på lik linje med økonomisk effekt for alle prosjekter.

Norge har store muligheter til å utvikle nye næringer og forsterke eksisterende. Alle regioner i Norge er rike på naturressurser, kompetent arbeidskraft og har ulike næringsmessige fortrinn. Bedrifter og gründere må ut på de globale markedene ettersom hjemmemarkedet ofte er for lite til å skape vekst. Norge har en rekke internasjonale konkurransefortrinn i form av råvarer, kompetanse og produksjonsmetodikk som kan utvikles videre. En sterk, felles nasjonal merkevare vil forsterke Norges internasjonale konkurranseposisjon og bidra til økt internasjonalisering av næringslivet.

Innovasjon Norges nye strategi har seks budskap som gir retning for arbeidet frem mot 2020:

1. Vi skal prioritere områder hvor Norge har internasjonale konkurransefortrinn
2. Vi skal prioritere utfordrerne og nye globale vekstbedrifter
3. Vi skal styrke entreprenørskapskultur og samarbeid for å skape framtidens jobber
4. Vi skal utvikle en sterk nasjonal merkevare for økt konkurransekraft
5. Vi skal utløse verdiskaping basert på regionale fortrinn
6. Vi skal gi råd og kunnskapsgrunnlag om fremtidsrettet innovasjons- og næringspolitikk

For å implementere strategien, har styret i Innovasjon Norge vedtatt fem utviklingsprogrammer:

- **Digitaliseringsprogram**
for å forbedre formåls- og kostnadseffektivitet gjennom digitalisering.
- **Bærekraftsprogram**
for å implementere bærekraft som bærende verdi i alt vi gjør.
- **Merkevaren Norge-program**
for å styrke norsk konkurransekraft gjennom å utvikle en nasjonal merkevare.

- **Innovasjonspolitisk program**
for å videreutvikle innovasjonspolitiske analyser og rådgivning og utvikle en innovasjonspolitisk tenketank.
- **Kompetanse- og kulturprogram**
for å øke medarbeiderengasjement, samarbeid og delingskultur i hele Innovasjon Norges globale og nasjonale nettverk.

Ny organisering

Vinteren 2015 ble Innovasjon Norge omorganisert. Hensikten var å få en organisasjon som arbeider enda mer målrettet. Alle kontorene i Norge og utlandet ble organisert i én divisjon, Divisjon Regioner og finansiering. Innovasjon Norge har i 2015 spesialisert rollene til ansatte for å bruke kompetanse og ressurser på tvers av kontorer og regioner. Dette arbeidet videreføres i 2016. Det skal bli enklere å finne frem til rett kompetanse og få oversikt over hva vi tilbyr av tjenester ved hvert kontor.

Det ble opprettet én divisjon for gründere og én divisjon for vekstkraftige bedrifter og næringsmiljøer. Arbeidet ved disse divisjonene omtales under målene til Innovasjon Norge. I tillegg ble det etablert divisjoner for Bærekraft, Merkevarer Norge, samt IT og digitalisering.

Bærekraft i alt

Innovasjon Norge skal være pådriver for å fremme innovasjon og utvikling av konkurransedyktige og nye bærekraftige løsninger, samt gi prioritet til prosjekter som fremmer bærekraftig utvikling. Divisjon Bærekraft skal utvikle Innovasjon Norges strategiske arbeid med å styrke næringslivets overgang til en mer bærekraftig økonomi. Divisjonen har i tillegg ansvar for å koordinere og videreutvikle arbeidet knyttet til spesialoppdrag innenfor landbruk, bærekraftig reiseliv, miljø og bioøkonomi.

I 2015 har Innovasjon Norge arbeidet med å utvikle verktøy for vurdering av bærekraft. I 2016 skal bærekraft, i form av effekter på samfunn og miljø, beskrives

og vurderes i alle finansieringssaker på lik linje med økonomi. Minstekrav til god forretningsskikk må oppfylles for å kvalifisere, og positive effekter på miljøet eller samfunnet blir grunnlag for å prioritere saker.

I 2015 har vi identifisert områder som har spesielle muligheter for ny næringsaktivitet, og som vil prioriteres med utviklingsaktiviteter fra Innovasjon Norge. Dette arbeidet fortsetter i 2016. De seks mulighetsområdene er:

- Ren energi
- Havrommet/havteknologi
- Bioøkonomi
- Smarte samfunn
- Helse og velferd
- Reiseliv og opplevelsesnæringer

Økt internasjonalisering og sterk nasjonal merkevare

Norge har de siste to årene tapt store eksportandeler og -inntekter. Vi må kompensere for det ved å utvikle nye næringer, forsterke eksisterende næringer, øke eksporten og tiltrekke oss flere internasjonale investeringer. For å lykkes i den globale konkurransen, trenger Norge en sterk, felles nasjonal merkevare. Det er et felles gode som hele næringslivet drar nytte av. Divisjon Merkevaren Norge har ansvar for å utvikle en sterk nasjonal merkevare for å øke konkurransekraften til norsk næringsliv. Arbeidet vil involvere en rekke sentrale aktører i nærings- og samfunnsliv.

Digitalisering av virksomheten

Innovasjon Norge har i 2015 for alvor startet arbeidet med digitalisering av virksomheten. Vi har mye teknisk gjeld, som har ført til redusert endringsevne for selskapet. Det er vi i ferd med å endre. Målet er at vi i løpet av fire år skal ha gode digitale flater for alle våre kunder. I 2015 lanserte vi for fullt vårt nye kundeoppfølgingssystem (CRM), som danner grunnlag for god informasjonsdeling om våre kunder. I tillegg er vi i gang med pilottesting av digitalisert løsning for Etablerertilskudd i fase 1. I 2016 vil vi fortsette å utvikle våre portalløsninger mot nye kundegrupper samt intern informasjonsdeling gjennom blant annet vårt CRM-system.

Digitalisering handler om endring av både organisasjon, prosess og teknologi, og må derfor gå i takt med øvrig utvikling og omstilling i selskapet. Utfordringen ligger ikke i teknologien, men i endringen som digitaliseringen vil kreve av alle ansatte i selskapet. Et mål med digitaliseringen er å effektivt kunne dele kunnskap som finnes i ulike deler av organisasjonen, både internt og eksternt. Dette vil vi jobbe videre med i 2016.

Anita Krohn Traaseth
Administrerende direktør

Toril Bariusdotter Ressem
Viseadministrerende

Kristin Welle-Strand
Direktør Kommunikasjon

Rodin Lie
Direktør IKT og digitalisering

Hans Martin Vikdal
Direktør Finans,
virksomhetsstyring og fond

Yvonne Fosser
Direktør Human Resources

Bård Stranheim (til okt)
Anne Mette Hoel (fra nov)
Gründere og oppstartbedrifter

Mona Skaret
Divisjon Vekstkraftige
bedrifter og klynger

Per Niederbach
Direktør Regioner og finansiering

Cathrine Pia Lund
Divisjon Merkevarer Norge

Inger Solberg
Divisjon Bærekraft Norge 2030

TALL OG FAKTA

Om Innovasjon Norge

Innovasjon Norge skal være statens og fylkeskommunenes viktigste verktøy for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet. Med regional tilstedeværelse både i Norge og i utlandet har Innovasjon Norge en unik posisjon til å utløse lønnsom næringsutvikling basert på regionenes ulike forutsetninger og næringslivets muligheter.

Innovasjon Norge har mange oppdragsgivere, men felles for alle er at vi skal bidra til langsiktig og bærekraftig verdiskaping i Norge og at vi skal jobbe med bedrifter, både enkeltvis og i nettverk.

Innovasjon Norge har et bredt og sammensatt samfunnsoppdrag. Kjerne i dette oppdraget er å bidra til verdiskaping gjennom å skape bedrifts – og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling over hele landet.

Innovasjon Norges virkemidler og tjenester har som mål å skape flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer.

Kundegruppene våre spanner fra gründere, etablerere i tidlig startfase og småbedrifter til store vekstkraftige konsern i hele spekteret av bransjer og næringer. Felles for dem alle er at de ser muligheter i det å gjøre nytte av den kompetansen og bistanden som Innovasjon Norge forvalter på vegne av et samfunn der ny framtidsrettet næringsutvikling er viktig.

Med et landsdekkende kontornettverk kan Innovasjon Norge møte kundene der de er og har sin virksomhet. Internasjonalt følges kundene opp via kontorer i de viktigste markedene verden rundt.

Innovasjon Norge eies av Nærings- og fiskeridepartementet (51 prosent) og fylkeskommunene (til sammen 49 prosent).

Bevilgninger, tildelinger og utløst innsats 2015

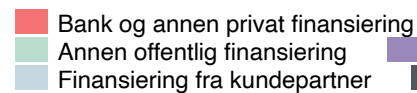
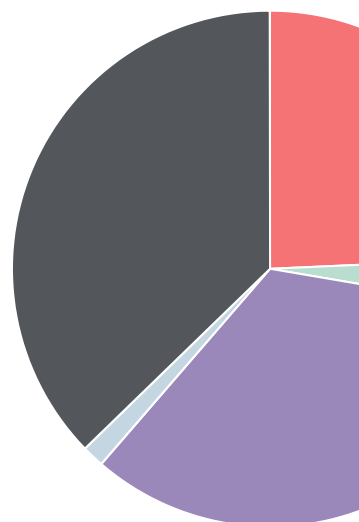
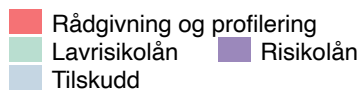
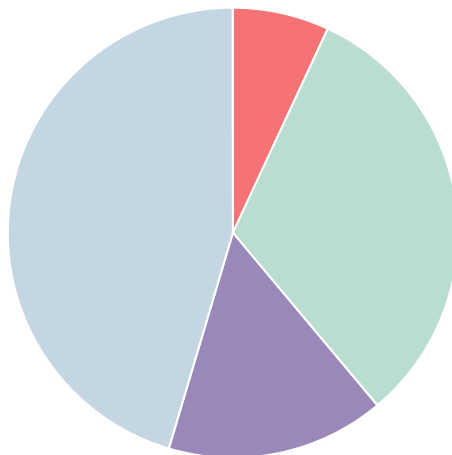
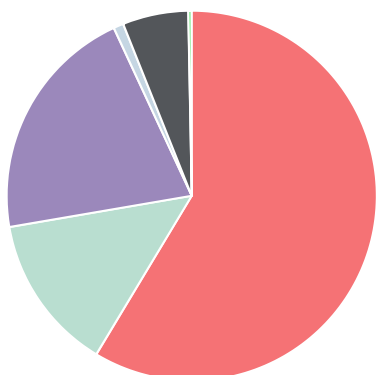
VI MOTTAR

VI DELER UT

VI GENERERER

3.4 mrd.

Fra Storting og fylkesting

Gjennom Innovasjon Norge bevilget Stortinget og fylkesting i 2015 3,4 milliarder kroner i støtte til verdiskapende næringsutvikling over hele landet. (Tilsvarende tall for 2014 var 2,8 mrd.kr.)

6.1 mrd.

Til næringslivet

Bevilgningene fra Stortinget og fylkene ga sammen med låneordninger en samlet næringsrettet innsats på 6,1 milliarder kroner i regi av Innovasjon Norge. Figurene viser fordelingen per tjeneste, målgruppe og sektor. (Tilsvarende tall for 2014 var 6,1 mrd.kr.)

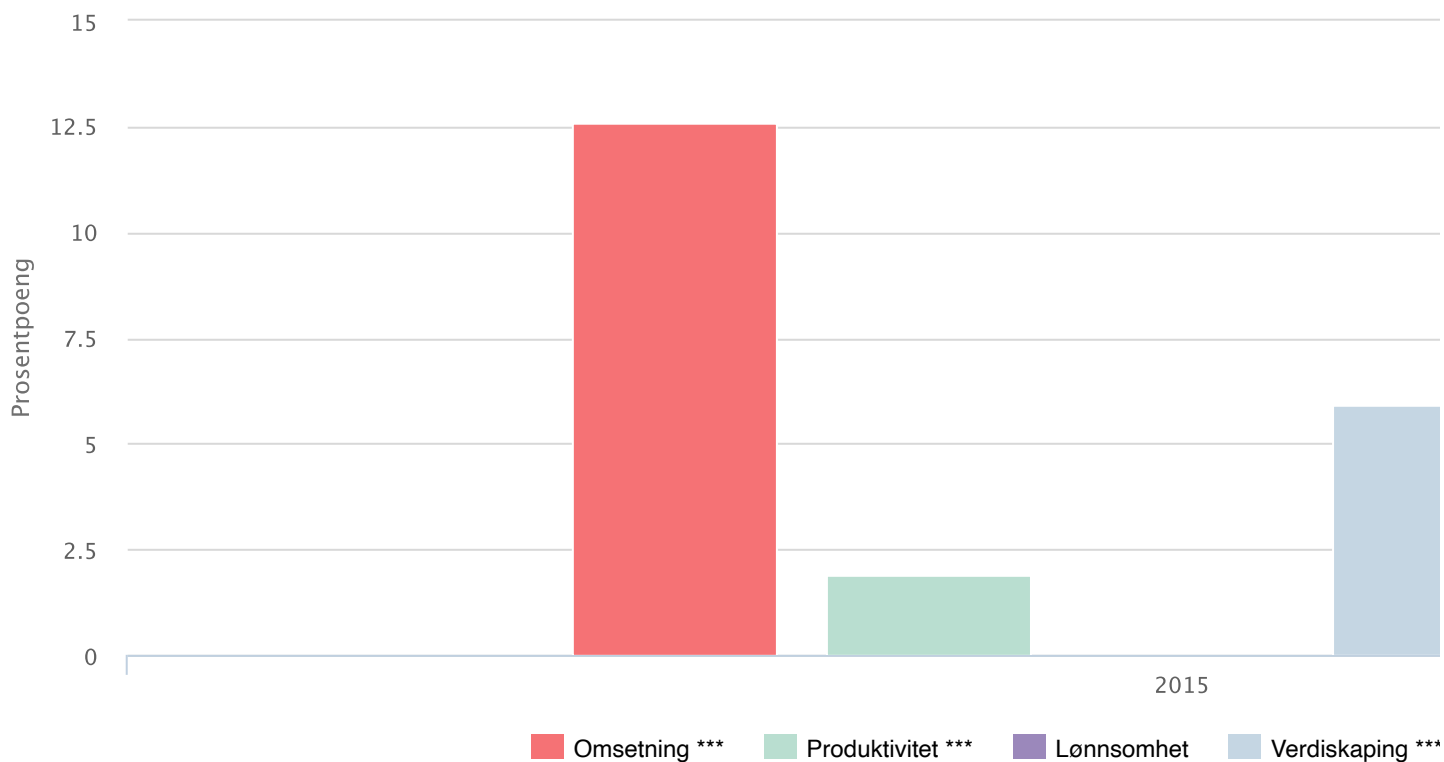
Tjeneste Målgruppe Sektor

16.3 mrd.

Utløst

Støtten fra Innovasjon Norge bidro til å utløse nesten to ganger så mye innsats fra næringslivet. Medregnet pengene fra Innovasjon Norge ble det investert 16,3 milliarder kroner i innovasjonsaktiviteter i 2015. (Tilsvarende tall for 2014 var 15,7 mrd.kr.)

Beregnete effekter

Denne figuren viser prosentpoeng mervest hos bedrifter med støtte fra Innovasjon Norge sett i forhold til sammenlignbare bedrifter som ikke har fått støtte. Dette gir en indikasjon på effekter av vår støtte.

Signifikante estimater (***, **, *)

Stjernene bak tallene i figuren over viser hvor sikre vi kan være på at det faktisk er en forskjell på våre kunder og kontrollgruppen man sammenligner med. Det man beskriver med signifikansnivået er med hvor stor sikkerhet man kan si at det er en forskjell.

***: 99 prosent sannsynlighet for at det er en forskjell mellom de to gruppene

** : 95 prosent sannsynlighet at det er en forskjell mellom de to gruppene

*: 90 prosent sannsynlighet at det er en forskjell mellom de to gruppene

Ingen stjerner: Her ligger sannsynligheten for en forskjell mellom de to gruppene på under 90 prosent og man kan derfor ikke si noe sikkert om det er en forskjell mellom våre kunder og kontrollgruppen.

Høyere omsetningsvekst

Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har 12,6 prosentpoeng årlig mervest, sammenliknet med tilsvarende bedrifter som ikke har fått støtte.

Høyere produktivitsvekst

Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har 1,9 prosentpoeng mervest i produktivitet per år, enn tilsvarende bedrifter som ikke har fått støtte.

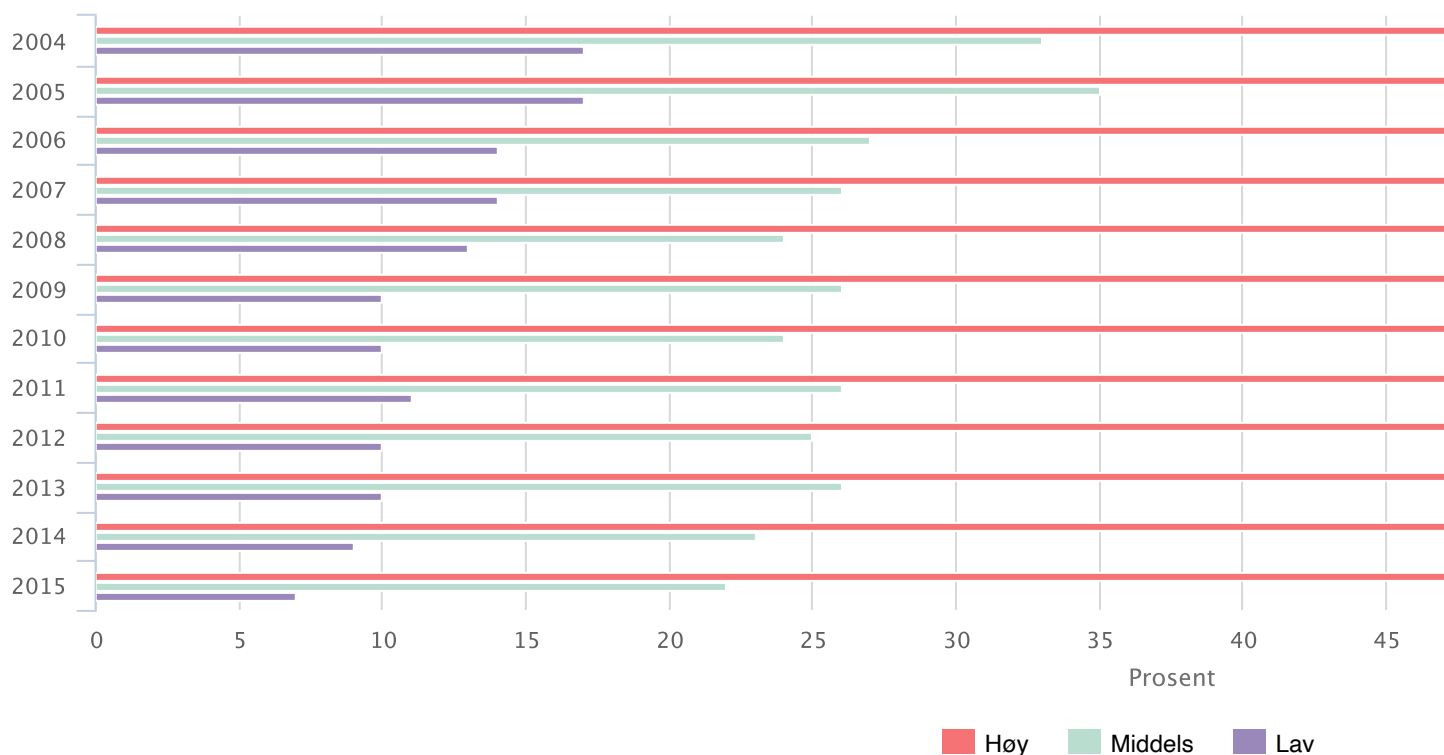
Lønnsomhetsvekst

Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har ikke større vekst i lønnsomhet enn tilsvarende bedrifter som ikke har fått støtte.

Vekst i antall ansatte og verdiskaping

Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har hhv. 5,4 og 5,9 prosentpoeng mervest per år i antall ansatte og verdiskaping enn tilsvarende bedrifter som ikke har fått støtte. Vekst i antall ansatte og verdiskaping henger ofte sammen, fordi lønn utgjør en viktig del av verdiskapingen.

Innovasjon Norge utløser prosjekter

Denne figuren viser i hvor stor grad Innovasjon Norge har hatt betydning for gjennomføring av prosjektet. Rød søyle viser andelen der Innovasjon Norge i høy grad har vært utslagsgivende for gjennomføring av prosjektet. Lilla søyle viser andelen prosjekter der Innovasjon Norge i liten grad har vært utslagsgivende for gjennomføringen.

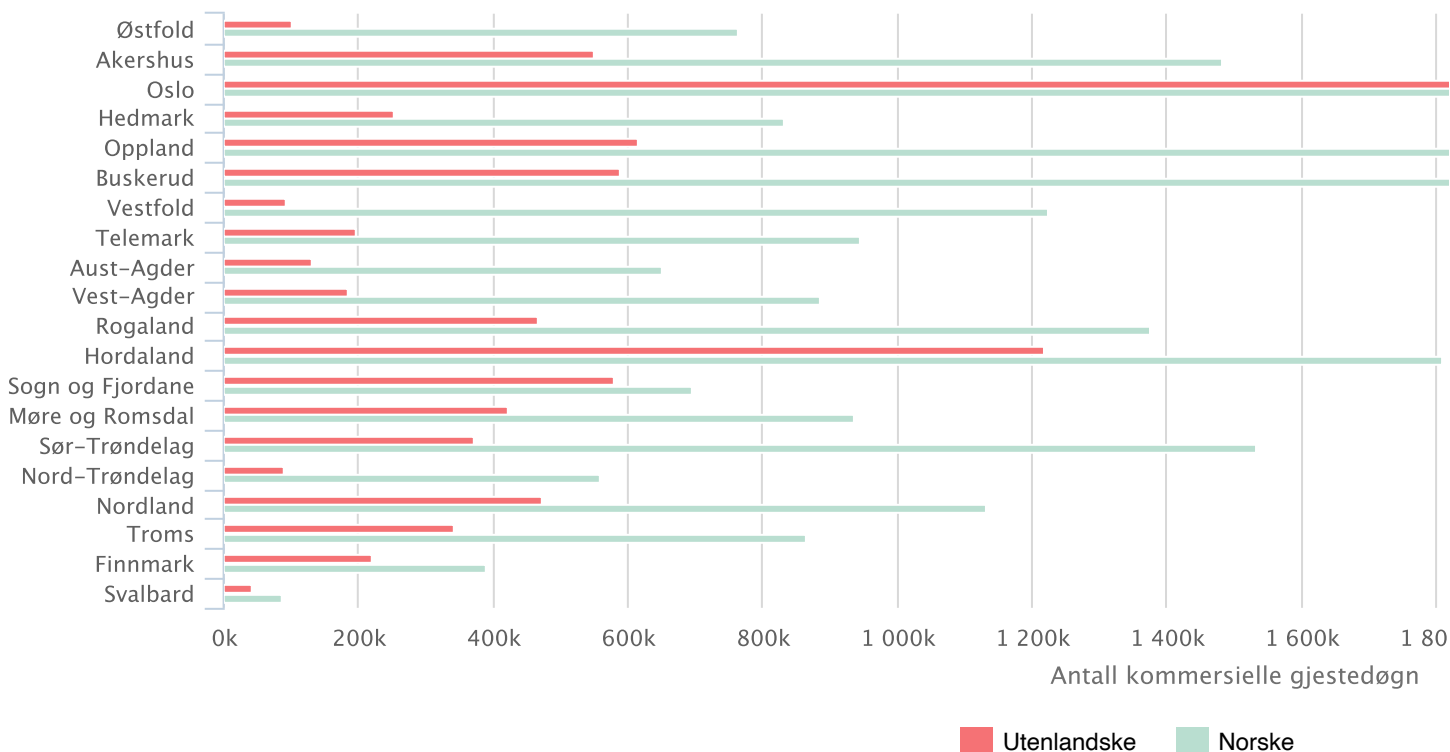
Reiseliv

Kilde: SSB

Formålet med tjenesten er å bidra til økt lønnsomhet i reiselivsnæringen og å øke Norges markedsandeler internasjonalt. For å nå disse målene skal vi øke kjennskap til Norge som reisemål og skape reiselyst hos målgrupper i prioriterte markeder.

Kommersielle gjestedøgn - fylker

Denne figuren viser antall overnattinger på hotell, camping, hyttegrend og vandrerhjem i Norge, fordelt på norske og utenlandske gjester.

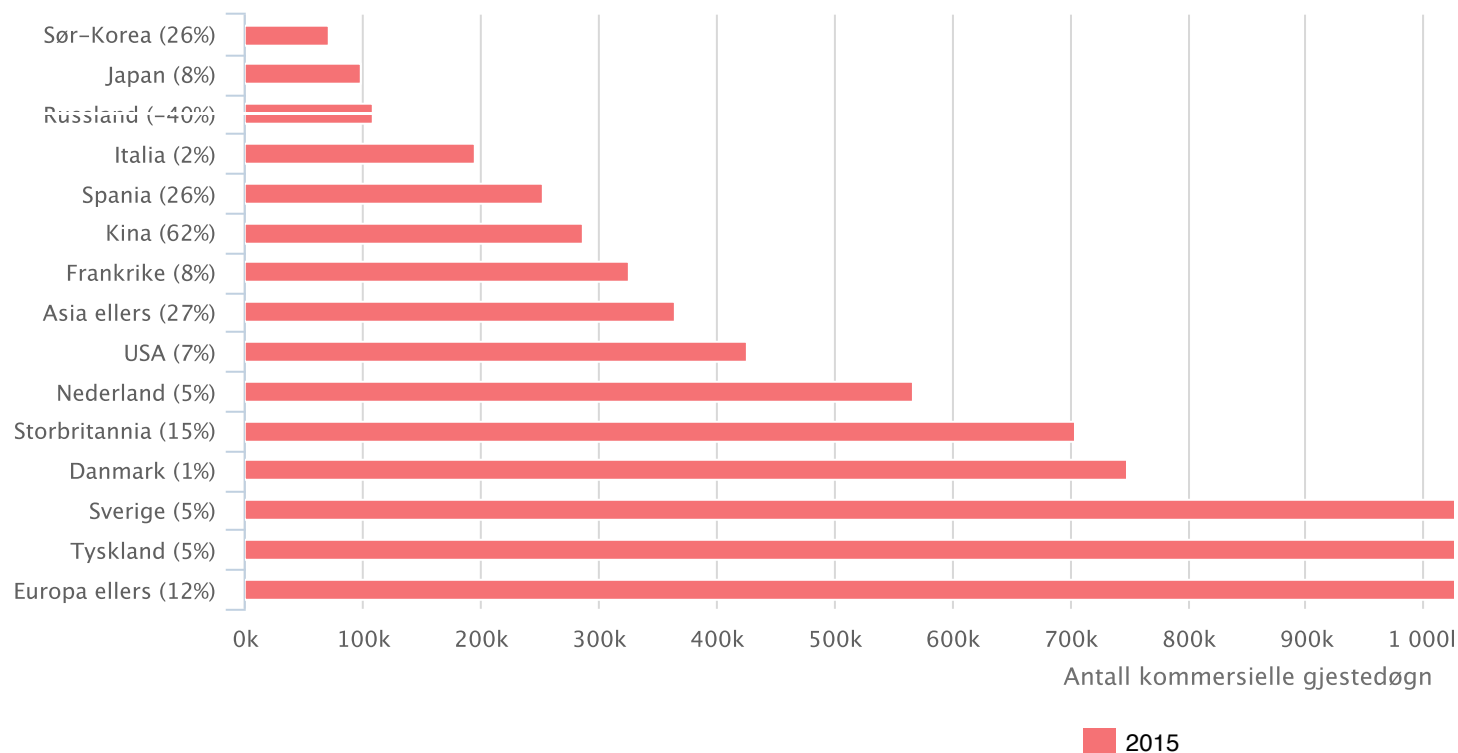

2015 et rekordår for reiselivsnæringen

Reiselivsnæringen kan se tilbake på det andre året på rad med en økning i antall kommersielle gjestedøgn og et økt turismeforbruk. Det var 31,6 millioner gjestedøgn ved kommersielle overnattingssteder i 2015. Økningen på fire prosent, representerer 1,3 millioner flere gjestedøgn. Norske økte med tre prosent, mens antall utenlandske gjestedøgn økte med åtte prosent. Det som gjør 2015 spesielt, er at det var en god økning av norske og utenlandske gjestedøgn i både vinter- og sommersesongen, og med ett unntak fordelte veksten seg på alle markeder hvor Innovasjon Norge har en reiselivssatsing.

Kommersielle gjestedøgn i Norge fordelt på nasjonalitet

Denne figuren viser antall overnattinger på hotell, camping, hyttegrend og vandrerhjem i Norge, fordelt på hvilket land gjestene kommer fra.

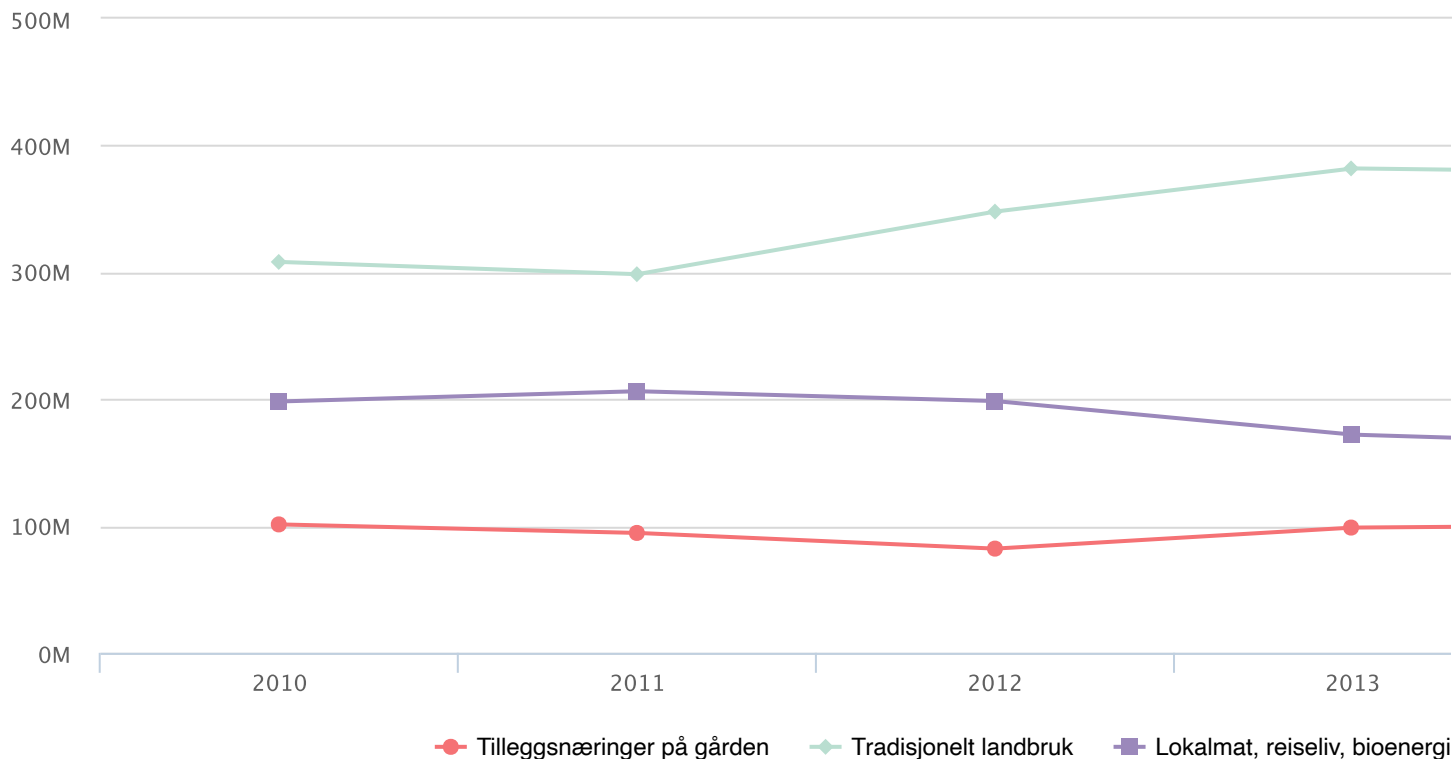
Tallet i parentes bak hvert land angir endring fra 2014)

Norge tok andeler av internasjonal turisme

Undersøkelser gjennomført av Innovasjon Norge viser at interessen for Norge som ferieland har økt jevnt de siste årene. Den økte interessen som er skapt gjennom markedsaktiviteter, gjorde at antall ankomster til Norge økte mer enn det som var gjennomsnittet for verden og Europa. Noe som betyr at Norge tok andeler av internasjonal turisme i 2015. Tall fra Turistundersøkelsen for hele året foreligger ikke ennå, men ut fra det vi vet om økning i antall kommersielle gjestedøgn og forbruket blant turistene som kommer per døgn, tyder en konservativ beregning at forbruket vil øke med om lag 7 milliarder kroner. Fra 60,4 milliarder til 67,4 milliarder kroner. Dette er forbruk knyttet til norgesreisen. Om lag halvparten av økningen skyldes økning i volum og halvparten skyldes økning i forbruk per døgn.

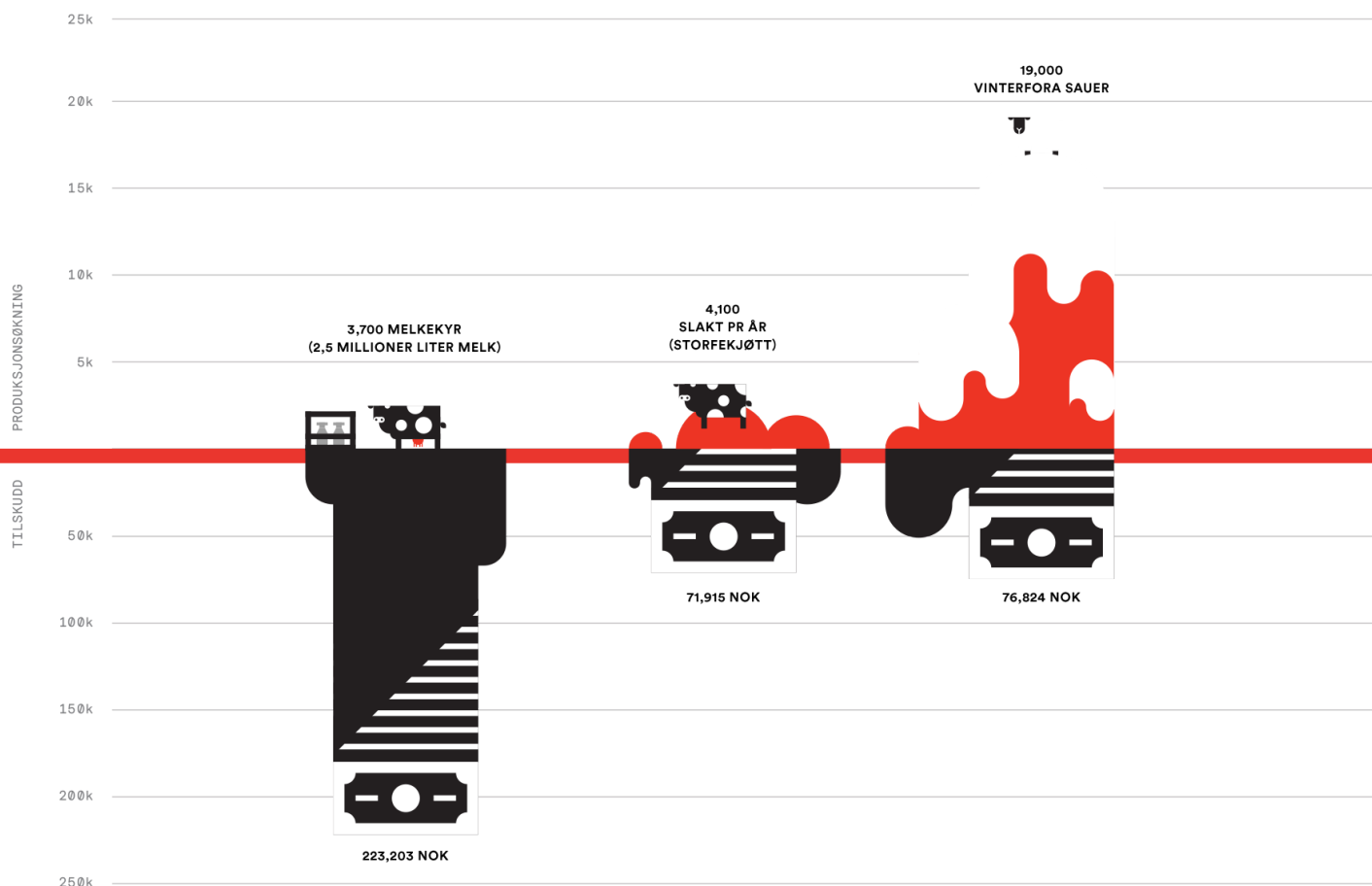
Landbruk

Tilskudd til investeringer og utvikling i landbruket

Til landbrukssektoren har Innovasjon Norge tilskudd og lån. Tilskuddene kan gå til investeringer i produksjonsanlegg for tradisjonelt landbruk, tilleggsnæringer på gården og utviklingsprosjekter innenfor lokalmat, reiseliv, bioenergi, trebasert industri og bioraffinering. Alle tilskuddene har som formål å øke produksjon og effektivitet på gården. Innovasjon Norge gir også lån til landbruket. Dette er ikke vist i figuren.

Planlagt produksjonsøkning i melk og kjøtt som følge av tilskudd

Tilgang til investeringsmidler er en viktig forutsetning for framtidig vekst og utvikling i landbruksbaserte næringer. Midlene til investering i tradisjonelt landbruk som Innovasjon Norge forvalter har som hovedformål å øke norsk matproduksjon gjennom økt produktivitet og lønnsomhet på gården. De tre prioriterte produksjonstypene er produksjon av melk, av kjøttfe og av sau. Figuren viser beløpet til disse tre produksjonstypene (søyler under rød strek) og hvor mange flere dyr bøndene planlegger som følge av prosjektet (søyler over rød strek).

Tildelinger fordelt på fylke og virkemiddel

Lån og tilskudd

Fylkesvis fordeling av tildelinger på lavrisikolån, risikolån og garantier, og tilskudd. Tilskuddene er fordelt på virkemiddel og virkemiddelgrupper. Klikk på tabellen for større versjon og mulighet til å zoome inn på tallene.

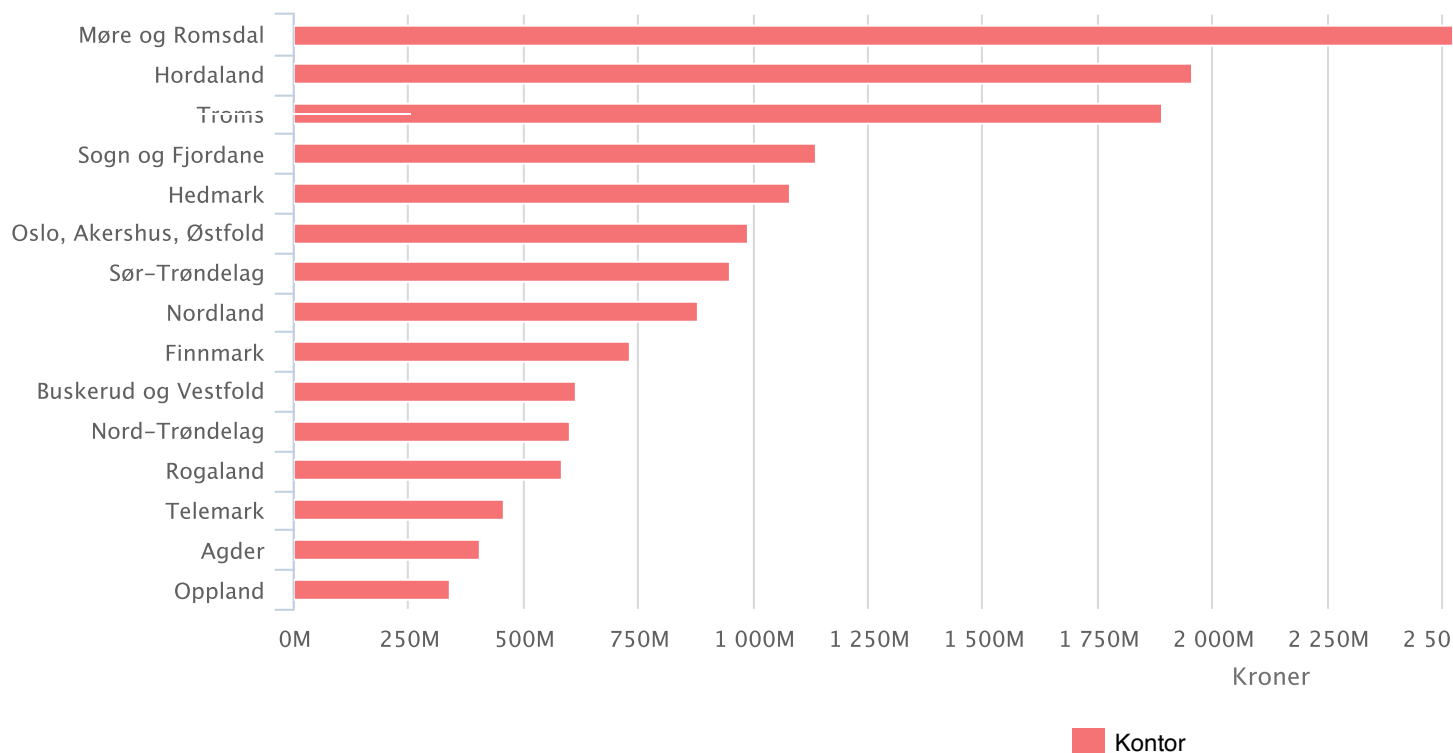
Tabell: Bevilgninger 2015 og prosentvis endring fra 2014.

	Lavrisikolån						Risikolån og garantier						Tilskudd						Andre program-, satsings- og utviklingsmidler				SUM	
	Industri og tjenesteyting		Landbruk		Fiskeflåte		Alle næringer		Distriktsmidler (bedriftsutvikling og investeringer)		Etablerertilskudd		Miljøteknologi		OFU/IFU		Klynger og nettverk							
	2015	MNOK	% endring fra 2014	MNOK	% endring fra 2014	MNOK	% endring fra 2014	MNOK	% endring fra 2014	MNOK	% endring fra 2014	MNOK	% endring fra 2014	MNOK	% endring fra 2014	MNOK	% endring fra 2014	MNOK	% endring fra 2014	MNOK	% endring fra 2014	MNOK	%	
01 Østfold	3,0	0 %	3,3	-92 %	38,2	857 %	36,4	245 %	2,0	38 %	8,7	88 %	44,8	-	3,4	-56 %	8,3	25 %	33,1	21 %	3,6	-54 %	185	64 %
02 Akershus	-	-	-	-	-	-	38,3	-56 %	0,7	-	16,2	73 %	12,0	212 %	22,1	-27 %	5,8	10 %	35,1	77 %	6,1	-32 %	136	-22 %
03 Oslo	-	-	-	-	-	-	89,5	197 %	-	-	37,6	-0 %	0,1	-95 %	34,7	-5 %	8,5	233 %	5,6	73 %	27,0	45 %	203	54 %
04 Hedmark	7,0	-41 %	57,1	-58 %	-	-	29,6	15 %	19,2	-18 %	12,3	52 %	19,3	356 %	0,5	-80 %	3,1	176 %	54,1	-4 %	12,2	-53 %	214	-27 %
05 Oppland	11,1	96 %	8,8	-63 %	-	-	34,2	48 %	23,0	-20 %	9,8	46 %	4,9	-	6,5	-68 %	8,6	20 %	54,5	25 %	12,8	-16 %	174	-0 %
06 Buskerud	22,5	221 %	34,9	175 %	-	-	5,6	-37 %	5,3	-34 %	11,7	39 %	13,0	-29 %	8,3	-26 %	5,6	-30 %	45,2	25 %	3,5	-56 %	155	23 %
07 Vestfold	-	-	30,3	25 %	-	-	6,3	-25 %	-	-	11,1	15 %	8,8	-	9,5	-53 %	3,6	-66 %	21,1	12 %	7,6	97 %	98	-2 %
08 Telemark	8,3	152 %	6,6	-24 %	4,0	-	25,2	-20 %	7,9	22 %	10,8	38 %	11,7	-69 %	10,9	-35 %	5,0	101 %	26,0	-3 %	4,9	-59 %	121	-21 %
09 Aust-Agder	-	-	4,8	-72 %	-	-	5,4	115 %	4,7	26 %	13,1	115 %	4,6	39 %	1,3	-94 %	5,1	285 %	21,6	30 %	1,0	-72 %	61	-18 %
10 Vest-Agder	-	-	-	-	37,5	106 %	26,2	39 %	3,6	-3 %	18,0	72 %	18,4	-24 %	35,9	-48 %	1,9	-90 %	19,6	11 %	8,3	3 %	169	0 %
11 Rogaland	-	-	16,5	-76 %	3,5	-16 %	79,6	133 %	1,8	-43 %	59,0	86 %	41,5	197 %	63,7	-1 %	7,3	29 %	56,9	1 %	21,2	142 %	351	9 %
12 Hordaland	257,8	193 %	30,2	26 %	183,2	86 %	64,8	477 %	14,5	-27 %	37,8	62 %	45,3	140 %	61,3	62 %	27,9	50 %	46,4	26 %	14,7	-22 %	784	98 %
14 Sogn Og Fjordane	44,5	-7 %	-	-	77,2	-58 %	73,2	142 %	20,2	-38 %	14,8	133 %	7,2	163 %	6,2	-15 %	4,6	134 %	52,0	4 %	23,6	72 %	323	-15 %
15 Møre Og Romsdal	178,9	-31 %	32,3	-26 %	129,1	-58 %	169,0	70 %	25,6	-37 %	25,2	38 %	27,8	58 %	19,6	23 %	13,2	15 %	45,0	22 %	20,3	-19 %	686	-21 %
16 Sør-Trøndelag	56,2	53 %	53,1	18 %	23,6	98 %	53,6	-18 %	19,6	-31 %	24,9	27 %	49,8	29 %	59,3	95 %	6,6	17 %	55,6	10 %	7,0	-12 %	409	20 %
17 Nord-Trøndelag	34,3	147 %	40,8	-55 %	-	-	51,6	66 %	29,4	11 %	18,5	17 %	-	-	6,5	-8 %	2,6	57 %	58,6	-8 %	10,0	74 %	252	-1 %
18 Nordland	39,1	76 %	12,6	-19 %	107,5	-43 %	59,1	198 %	84,4	0 %	11,8	46 %	18,0	1449 %	2,6	-56 %	9,6	66 %	60,0	71 %	36,7	99 %	441	9 %
19 Troms	25,6	79 %	53,7	-11 %	105,9	-17 %	76,1	67 %	50,4	10 %	10,3	-7 %	9,9	798 %	6,7	-25 %	5,4	118 %	29,5	7 %	61,0	10 %	435	9 %
20 Finnmark	30,0	-53 %	29,0	-22 %	116,1	-5 %	37,2	18 %	42,7	-8 %	11,4	66 %	2,2	-41 %	5,8	3667 %	1,2	-52 %	21,6	-15 %	16,5	8 %	314	-12 %
21 Svalbard	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,2	22 %	-	-	-	-	-	-	-	-	0,4	-91 %	5	-55 %
99 Flere fylker/Utland/Ø	-	-	-	-	-	-	-	11,8	-9 %	31,7	134 %	0,7	-89 %	-	-	10,5	66 %	39,4	-8 %	512,4	-0 %	607	-28 %	
SUM	718	18 %	414	-40 %	826	-22 %	961	14 %	367	-12 %	399	49 %	340	72 %	365	-7 %	144	15 %	781	13 %	811	1 %	6 125	1 %

Samlet låneportefølje

Fylkesvis fordeling av aktive lån pr. 31.12.2015.

Tall vises i NOK.

Fylkesvis fordeling av aktive lån pr. 31.12.2015.

Porteføljen omfatter lån som er bevilget langt tilbake i tid, og 3 prosent av bevilgningene er eldre enn 30 år. Porteføljen ved utgangen av 2015 omfattet rett under 10 700 bevilgninger totalt.

Endret metode for effektmåling – «fra først til størst» og nå med «eksakt match

Innovasjon Norge bruker ulike indikatorer for å måle resultater og effekter av virksomheten vår. Indikatorene er fastlagt i vårt mål og resultatstyringssystem og baserer seg både på vurderinger av våre kunderådgivere, spørreskjemaer til kundene og økonometriske analyser basert på regnskapsdata (økonomiske effekter).

Statistisk Sentralbyrå (SSB) er vår metodepartner for beregning av økonomiske effekter. Metoden de bruker er standard i litteraturen for å sammenlikne foretak. Analysene ser på endringer, i for eksempel omsetning, i de samme foretakene over tid og sammenligner det med en kontrollgruppe. Stabile, foretaksspesifikke forskjeller mellom IN-foretak og kontrollgruppen er derfor ikke et problem i SSBs analyse. Det er imidlertid ikke mulig å kontrollere for uobserverbare variabler som kan påvirke resultatene. Man skal derfor være varsom med å tolke resultatene kausalt, dvs. som uttrykk for eksakte effektmål. Effektkindikatorer er nettopp det, indikasjoner på at det er effekter. SSB har videreutviklet metodene i 2015 og de nye estimatene er derfor ikke direkte sammenliknbare med tallene fra i fjor. Den viktigste endringen fra fremgangsmåten som er dokumentert i SSB-rapport 2015/35 «Effect on firm performance of support from Innovation Norway», er metoden omtalt som «matching med stratifisering» i rapporten som benyttes i årets beregninger.

HOVEDMÅL

VI SKAPER EFFEKTER

Ni av ti bedrifter mener støtten fra Innovasjon Norge har vært utslagsgivende for at de har fått gjennomført prosjektene sine. En analyse SSB har gjort, indikerer at støtten har effekt. Bedrifter med støtte fra Innovasjon Norge har over 12 prosentpoeng høyere årlig omsetningsvekst sammenlignet med tilsvarende bedrifter uten støtte.

Formål og hovedmål

Innovasjon Norge er statens og fylkeskommunenes viktigste verktøy for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet. Innovasjon Norge skal utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling, og utløse regionenes næringsmessige muligheter, ved å bidra til flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer.

Å ha tilgang til en offensiv og risikovillig samarbeidspartner og stifinner, som også er tålmodig og som kun har kundens resultat for øye, er av stor verdi for næringslivet. Det er ikke mindre viktig i en tid med krevende og gjennomgående omstilling.

Med regional tilstedeværelse både i Norge og i utlandet har Innovasjon Norge en unik posisjon til å utløse lønnsom næringsutvikling basert på regionenes ulike forutsetninger og næringslivets muligheter. Innovasjon Norge har mange oppdragsgivere, men felles for oppdragene er at vi skal bidra til langsiktig og bærekraftig verdiskaping i Norge og at vi skal jobbe med bedrifter, både enkeltvis og i nettverk. Kompetanse innen forretningsutvikling kreves på tvers av alle oppdrag og virkemidler, sektorer og geografi.

Dette gjør Innovasjon Norge sentral i gjennomføringen av nærings- og innovasjonspolitikken. Gjennom kundemøter og tilstedeværelse på viktige arenaer i inn- og utland møter Innovasjon Norge bredden i norsk næringsliv, noe som gir innsikt i de utfordringene og mulighetene som næringslivet står overfor til enhver tid. Denne innsikten gir grunnlag for vår rolle som innovasjonspolitisk rådgiver, der vi rådgir myndighetene om politikk og tiltak som skal fremme innovasjon og næringsutvikling i hele landet.

Ni av ti bedrifter mener støtten fra Innovasjon

**Norge har vært
utslagsgivende for at de
har fått gjennomført
prosjektene sine. En
analyse fra SSB indikerer
at støtten har effekt.**

Økt verdiskaping er nøkkelen i alle oppdrag

Vi løser flere samfunnsoppdrag gjennom økt verdiskaping og ringvirkninger av dette. Oppdragene kan grupperes som fire hovedoppdrag: et innovasjons- og internasjonaliseringsoppdrag, et distriktsoppdrag, et bankoppdrag og et landbruksoppdrag. Innovasjon Norge hadde i 2015 41 oppdragsgivere fordelt på fire departementer, fylkeskommuner og fylkesmennene.

Departementene er Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Landbruk- og matdepartementet, Utenriksdepartementet og Klima- og miljødepartementet.

Innovasjons- og internasjonaliseringsoppdraget spenner fra forskning- og utvikling, gründerskap og klynger til eksportfremme, nettverksbygging og hjemhenting av kunnskap, humanitær respons og sosial og økonomisk vekst og utvikling i krevende markeder og i de nye EU-landene. Å utvikle mer innovative

næringsmiljøer er et viktig oppdrag. Innovasjon Norge har også et oppdrag innenfor reiseliv. Reiselivet består av mange små tilbydere av overnatting og opplevelser. Innovasjon Norge bistår med å koordinere og profesjonalisere markedsarbeidet og heve kompetansen i næringen. Merkevarer Norge er viktig skal vi lykkes med å holde på og tiltrekke utenlandske investeringer, kompetanse og turister. Merkevarer er et felles gode som Innovasjon Norge har ansvar for å utvikle og forvalte på vegne av fellesskapet, i tett samarbeid med en rekke andre aktører.

Internasjonalisering blir stadig viktigere, ikke minst når valutainntekter reduseres og handelsbalanse svekkes på varig basis som følge av sviktende oljeinntekter. Ambisjonene i norsk næringsliv må øke slik at flere kan vokse inn i globale verdikjeder. Vi ser at flere bedrifter går sammen om å gjøre internasjonale framstøt.

Distriktsoppdraget er også et viktig oppdrag for Innovasjon Norge. Det er flere grunner til en ekstrainsats i form av et distrikts- og regionalpolitisk oppdrag. Det er et mål å bidra til verdiskaping i hele landet. Bedrifter i distriktene står overfor både sterkere, flere og andre former for markedssvikt og ulemper i form av avstander og lav annenhåndsverdi på eiendom. Betydningen av ringvirkninger av økt verdiskaping blir større på små steder. Store deler av leverandørindustrien til olje- og gass er lokalisert i distriktene, og mange av disse står foran betydelig omstilling. I tillegg har Innovasjon Norge et viktig oppdrag med å bistå utvalgte kommuner i omstilling, for eksempel når en hjørnesteinsbedrift legger ned. Ekstra fokus på kvinners deltakelse og mangfold i arbeids- og næringslivet, er viktig i et mangfolds- og likestillingsperspektiv og spesielt viktig i distriktene, hvor muligheter for arbeid for begge i et parforhold vil være avgjørende for valg av bosted.

Bankoppdraget er begrunnet i markedssvikt i kapitalmarkedene. Evalueringer viser at Innovasjon Norge opererer tyngre på områder der bankene er mer tilbakeholdne. Ofte er det også behov for risikodeling i store prosjekter og Innovasjon Norge utløser privat kapital i samfunnsøkonomisk viktige prosjekter. Beredskap når kriser oppstår, er også en viktig begrunnelse.

Landbruksoppdraget spenner fra tradisjonelt landbruk hvor vi arbeider vi med å utløse investeringer for bærekraftig produksjons- og produktivitetsvekst, til å

utvikle tilleggsnæringer rundt gårdene. Trebasert innovasjon er også et viktig innsatsområde.

Utløser innsats

Over statsbudsjettet og via ekstraordinære bevilgninger fra Stortinget og fra fylkene ble Innovasjon Norge i 2015 tildelt i alt 3,4 milliarder kroner til næringsutvikling. Sammen med de låneordningene Innovasjon Norge har innebar dette en samlet innsats på i alt 6,1 milliarder kroner i form av støtte og lån til norsk næringsliv. Støtte fra Innovasjon Norge bidrar også til å utløse ytterligere kapital og investeringer fra andre investorer og långivere. Medregnet tildelingene fra Innovasjon Norge ble det i 2015 utløst 16,3 milliarder kroner til utvikling av norske bedrifter.

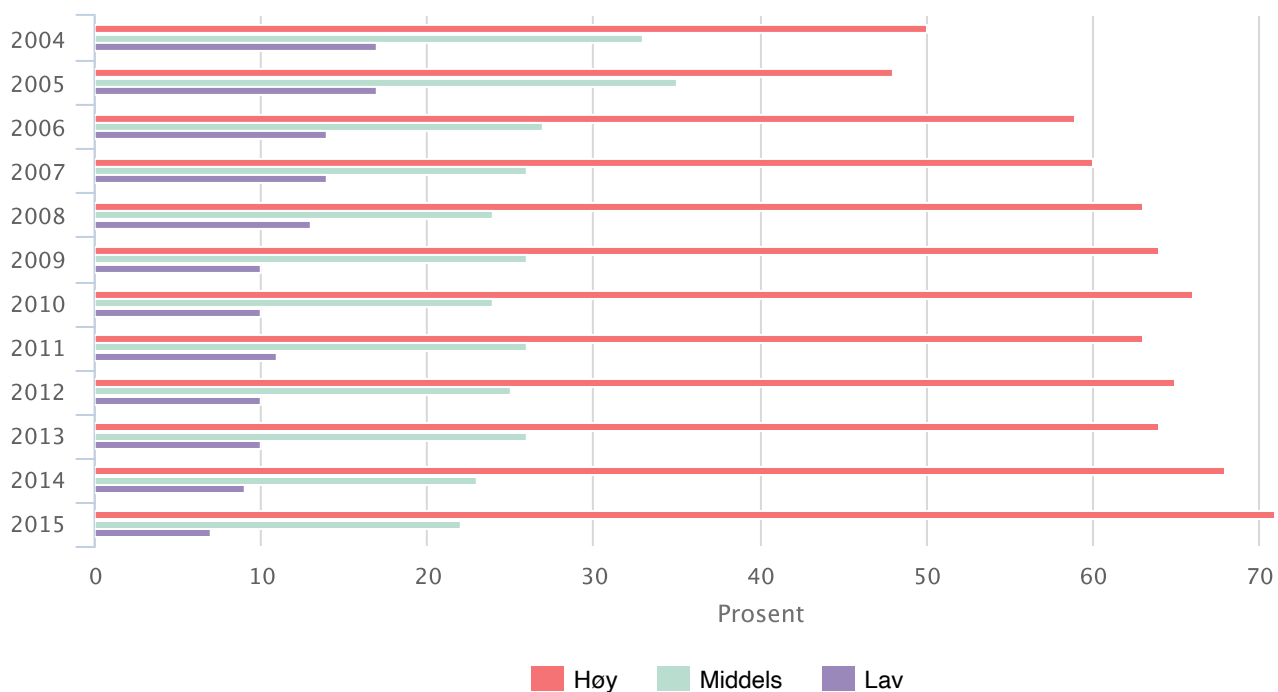
Resultater og effekter

Et viktig mål på Innovasjon Norges arbeid er om vi gjør en forskjell for kundene. I følge kundeeffektundersøkelsene som Oxford Research utfører for Innovasjon Norge, svarer ni av ti at Innovasjon Norges bidrag var utslagsgivende for realiseringen av prosjektet. Indikatoren vi benytter til å måle dette er såkalt addisjonalitet. Den måler i hvilken grad hjelpen har hatt betydning for gjennomføring av et prosjekt. Høy og middels effekt har økt jevnt siden etableringen av Innovasjon Norge i 2004.

Kunder som mottok en tjeneste i 2015 mener prosjektet har ført til mer kompetanseheving enn kundene fra årgangen før. Gründerbedrifter skårer høyere på kompetanseindikatoren enn vekstbedriftene. Områdene man nå styrker seg kompetansemessig, er utvikling av varer og tjenester og utvikling av organisasjon og ledelse, og noe mindre enn før på strategi og markedsutvikling. Dreiningen kan være en følge av strammere tider og et større fokus på det bedriftene oppfatter som basisaktiviteter.

Innovasjonshøyden i prosjektene øker. Våre data viser at det er økning i andel innovasjon på internasjonalt nivå også i 2015. Innovasjon Norge tar også noe mer risiko i 2015, om man ser på regnskapstall hos kundene.

INNOVASJON NORGE UTLØSER I ØKENDE GRAD PROSJEKTER

Denne figuren viser i hvor stor grad Innovasjon Norge har hatt betydning for gjennomføring av prosjektet.

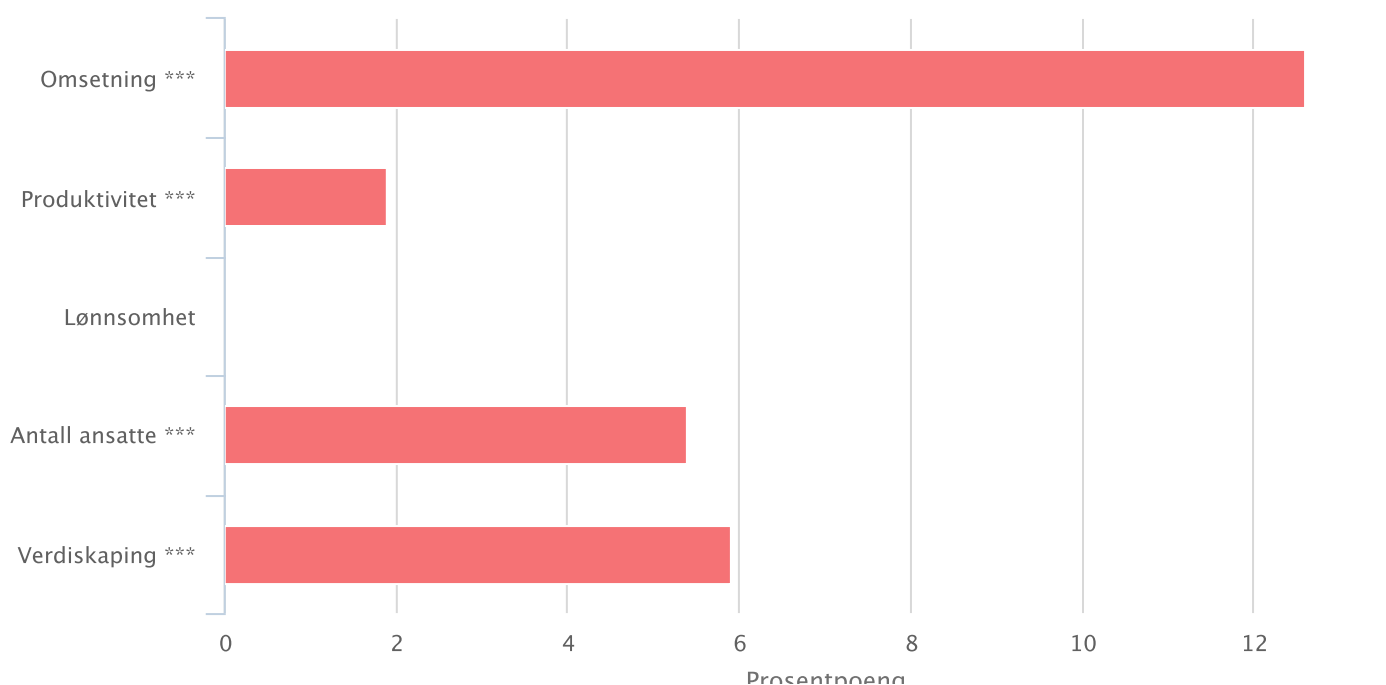
Rød søyle viser andelen der Innovasjon Norge i høy grad har vært utslagsgivende (71 prosent i 2015). Mens grønn søyle viser andelen middels betydning (22 prosent i 2015). Lilla

prosent i 2015), mens grønn søyle viser andelen middels betydning (22 prosent i 2015). Lilla søyle viser andelen prosjekter der Innovasjon Norge i liten grad har vært utslagsgivende for gjennomføringen av prosjektene.

For 2015 svarer i alt 93 prosent at støtten fra Innovasjon Norge har hatt høy eller middels utslagsgivende betydning for gjennomføringen av prosjektene. Andelen som svarer høy og middels effekt har økt jevnt siden etableringen av Innovasjon Norge i 2004. Kilde: Oxford Research.

Årets tall fra Statistisk Sentralbyrå indikerer at effekten av støtte fra Innovasjon Norge er betydelig. Det er kun for bedriftsøkonomisk lønnsomhet at IN-kundene ikke utvikler seg forskjellig fra kontrollgruppen. Som illustrasjon for hva indikatorene i praksis forteller, kan vi ta et tenkt eksempel. Hvis gjennomsnittsbedriften har 30 ansatte før den benyttet Innovasjon Norge, vil den vokse med om lag fem ansatte mer enn tilsvarende bedrifter som ikke har benyttet Innovasjon Norge, i løpet av en treårsperiode. I teorien vil denne differansen, eller merveksten som vi gjerne kaller det, vare over investerings levetid.

Få kunder innenfor tradisjonelt landbruk er aksjeselskaper, og faller derfor utenfor SSBs analyse. Kampanjer i reiselivet faller også utenfor målingene fordi kunden gjerne er et destinasjonsselskap eller et fellesprosjekt, som ikke selv høster gevinstene av markedsføringskampanjene. Det er det eierne av destinasjonsselskapene og andre bidragsytere og samarbeidspartnere innenfor reiselivet som gjør.

 Gjennomsnittlig årlig mervekst**Høyere omsetningsvekst:**

Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har 12,6 prosentpoeng årlig mervekst, sammenliknet med tilsvarende bedrifter som ikke har fått støtte.

Høyere produktivitetsvekst:

Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har 1,9 prosentpoeng mervekst i produktivitet per år, enn tilsvarende bedrifter som ikke har fått støtte.

Lønnsomhetsvekst:

Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har ikke større vekst i lønnsomhet enn tilsvarende bedrifter som ikke har fått støtte.

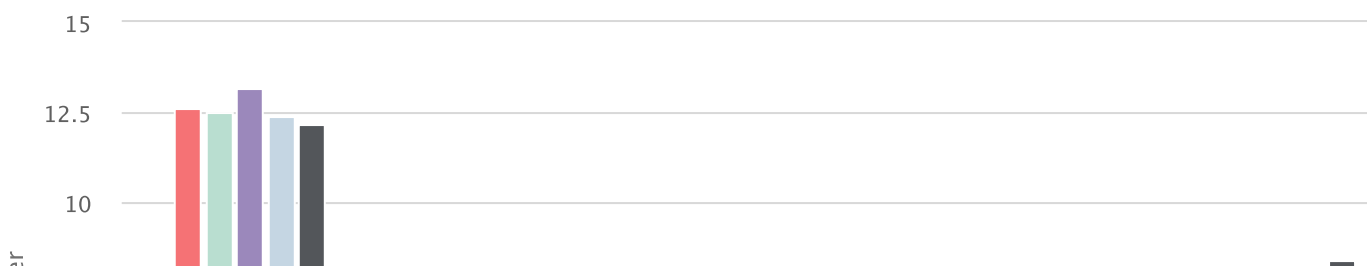
Vekst i antall ansatte og verdiskaping:

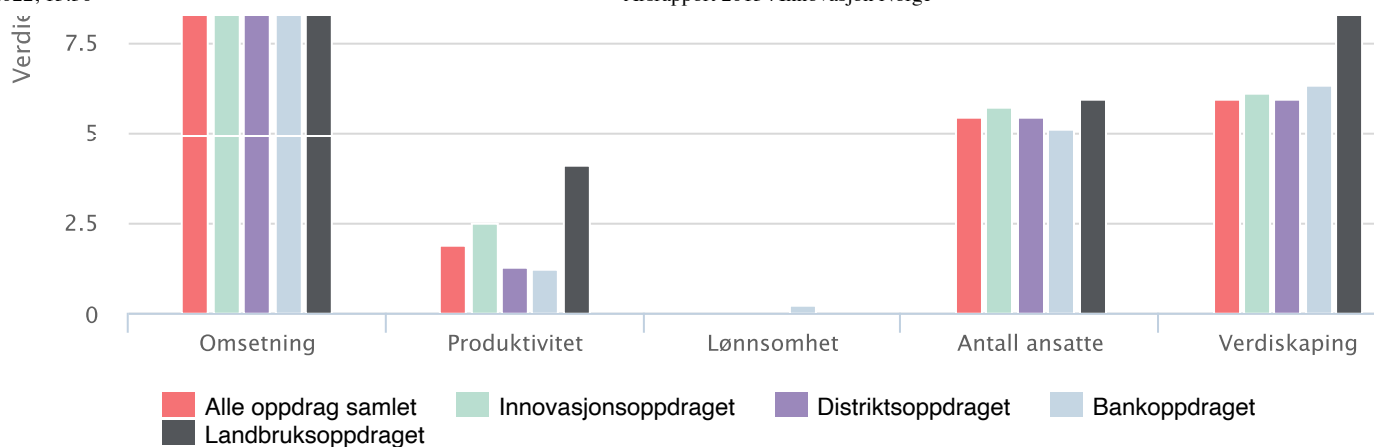
Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har hhv. 5,4 og 5,9 prosentpoeng mervekst per år i antall ansatte og verdiskaping enn tilsvarende bedrifter som ikke har fått støtte. Vekst i antall ansatte og verdiskaping vil ofte i noen grad samvariere, fordi lønn utgjør en viktig del av verdiskapingen.

SSB har også analysert indikatorene på tvers av de fire hovedoppdragene. Oppdragene følger inndelingen etter oppdragsgivende departement, hhv.:

- Nærings- og fiskeridepartementet for innovasjons- og internasjonaliseringsoppdraget og bankoppdraget (Lavrisikolån).
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet/fylkeskommunene for distriktsoppdraget.
- Landbruks- og matdepartementet for landbruksoppdraget (her begrenset til Trebasert innovasjonsprogram)

Det er slående små forskjeller mellom oppdragene.

EFFEKT TALL FORDELT PÅ OPPDRAG

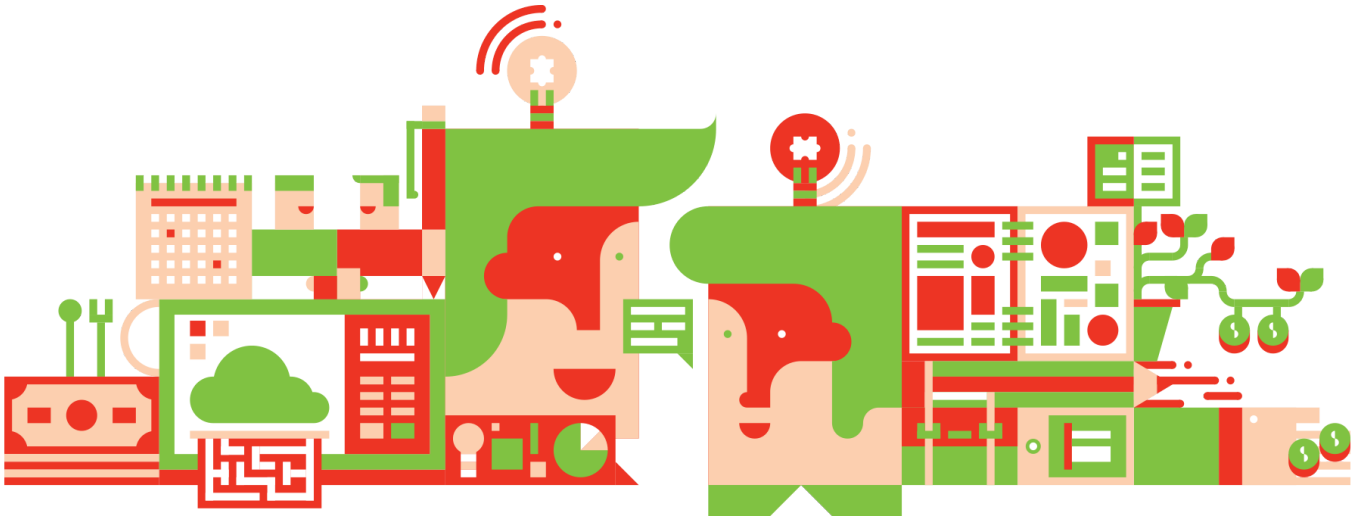
Felles for alle resultater og effekter er at gründerne scorer noe høyere på de fleste indikatorene enn bedrifter eldre enn tre år. Dette vil vi se nærmere på under delmålene.

Endret metode for effektmåling – «fra først til størst» og nå med «eksakt match»

Metoden er standard i litteraturen for å sammenlikne foretak. Analysene til Statistisk Sentralbyrå (SSB) ser på endringer i utfallsvariable, som for eksempel omsetning i de samme foretakene over tid og ikke statiske nivåforskjeller mellom foretak støttet av Innovasjon Norge og en kontrollgruppe. Stabile, foretaksspesifikke forskjeller mellom IN-foretak og kontrollgruppen er derfor ikke et problem i SSBs analyse. Det er imidlertid ikke mulig å kontrollere for uobserverbare variable som kan påvirke resultatene. Man skal derfor være varsom med å tolke resultatene kausalt, dvs. som uttrykk for eksakte effektmål. Effektindikatorer er nettopp det, indikasjoner på at det er effekter. SSB har videreutviklet metodene i 2015 og de nye estimatene er derfor ikke direkte sammenliknbare med tallene fra i fjor. De viktigste endringene fra fremgangsmåten som er dokumentert i SSB-rapport 2015/35 "Effect on firm performance of support from Innovation Norway". Det er metoden omtalt som «matching med stratifisering» i rapporten som benyttes i årets beregninger.

DELMÅL 1

FLERE GODE GRÜNDERE

Innovasjon og gründerskap er viktig for et Norge i omstilling. For Innovasjon Norges er utfordringen å finne de oppstartsbedriftene som har det beste utgangspunktet for utvikling. Hvert år etableres det rundt regnet 50 000 nye selskaper i Norge – men ytterst få av dem blir store. Vår oppgave er å utløse potensialet til selskapene som har forutsetninger til å vokse seg store, også internasjonalt.

Økosystem for gründere

For å utvikle flere gode gründere trengs flere globale gründere, flere levedyktige gründere og en god gründerkultur i bunn. Et velfungerende og tilgjengelig støtteapparat for gründere under oppstartsperioden er viktig. Innovasjon Norge er en sentral del av økosystemet for innovasjon og entreprenørskap. Tjenestene

og virkemidlene som Innovasjon Norge tilbyr, har som mål å komplettere dette økosystemet.

Kapital, kompetanse, nettverk og kultur er viktige og avgjørende ingredienser for suksess, spesielt når de kobles sammen. Matching av offentlig og privat kapital er også et viktig virkemiddel for bedrifter i oppstartsfasen. I 2015 lånte Innovasjon Norge ut pre-så Kornkapital til inkubatorer, TTOer (Technology Transfer Office) og investeringsselskap som bruker dette som egenkapital inn i oppstartsbedriftene. Det er et nytt kapitalverktøy som for hver investering skal matches med tilsvarende privat kompetent kapital.

Raskere frem

Det er et mål at alle gründere som er i kontakt med Innovasjon Norge skal få tilført verdifull innsikt, også de som ikke kvalifiserer seg for våre støtteordninger. For å gjøre det enda enklere for gründere å komme i kontakt med Innovasjon Norge, ble gründertelefonen i 2015 flyttet til det nyetablerte Gründersenteret i Førde. I løpet av 2015 ble antallet henvendelser til Gründertelefonen nesten doblet, fra 4332 henvendelser i 2014 til 8186 i 2015. Distriktskontorene til Innovasjon Norge gjennomfører også mobiliseringstiltak gjennom de gründerrettede dagskursene «Fra idé til marked».

GRÜNDERTELEFON- HENVENDELSER

Todelingen av etablerertilskuddsordningen har i tillegg bidratt til å forenkle og effektivisere utvelgelsen og oppfølgingen av gründere. Fase 1-tilskudd er knyttet opp mot markedsavklaring og var i første halvdel av 2015 oppad begrenset til 150 000 kroner, og deretter i juni endret til maksimalt 100 000 kroner. Fase 2-tilskudd er knyttet opp mot kommersialisering, og hadde i første del av 2015 en maksgrense på 800 000 kroner, også dette endret for siste halvår 2015 til maksimalt 500 000 kroner for hver søker. Grunnen til de reduserte beløpsgrensene var stor etterspørsel etter etablerertilskudd, og et ønske om å sikre flere slik støtte.

For å sikre effektiv behandling av fase 1-søknadene, blir alle nå behandlet ved Gründersenteret i Førde. Innovasjon Norge har i 2015 hatt som mål å redusere saksbehandlingstiden for søknader om etablerertilskudd fase 1. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden er redusert fra 60 til 13 dager ved slutten av året.

Kompetanseprogram

Manglende forretnings- og markedskompetanse kan i like stor grad som kapital være et hinder for overlevelse og vekst. Innovasjon Norge har de siste årene derfor prioritert kompetanseprogrammene for gründere. Omfanget av programmene har vokst med nesten 80 prosent, og i 2015 deltok til sammen 158 selskaper fordelt på 17 kurs. Kursene legger vekt på skalering og internasjonalisering i alle deler av forretningsdriften. I tillegg fokuseres det på markedsorientering og tett kontakt med kundene.

KOMPETANSEPROGRAMMER 2015

Tech incubator (TINC) i Silicon Valley

Tech incubator (TINC) i Singapore

Global Entrepreneurship Training (GET) ved Babson College i Boston

Business Bootcamp i byer i Norge

Tech City Executive Accellerator (TEA) i London

Entrepreneurial Marketing i New York

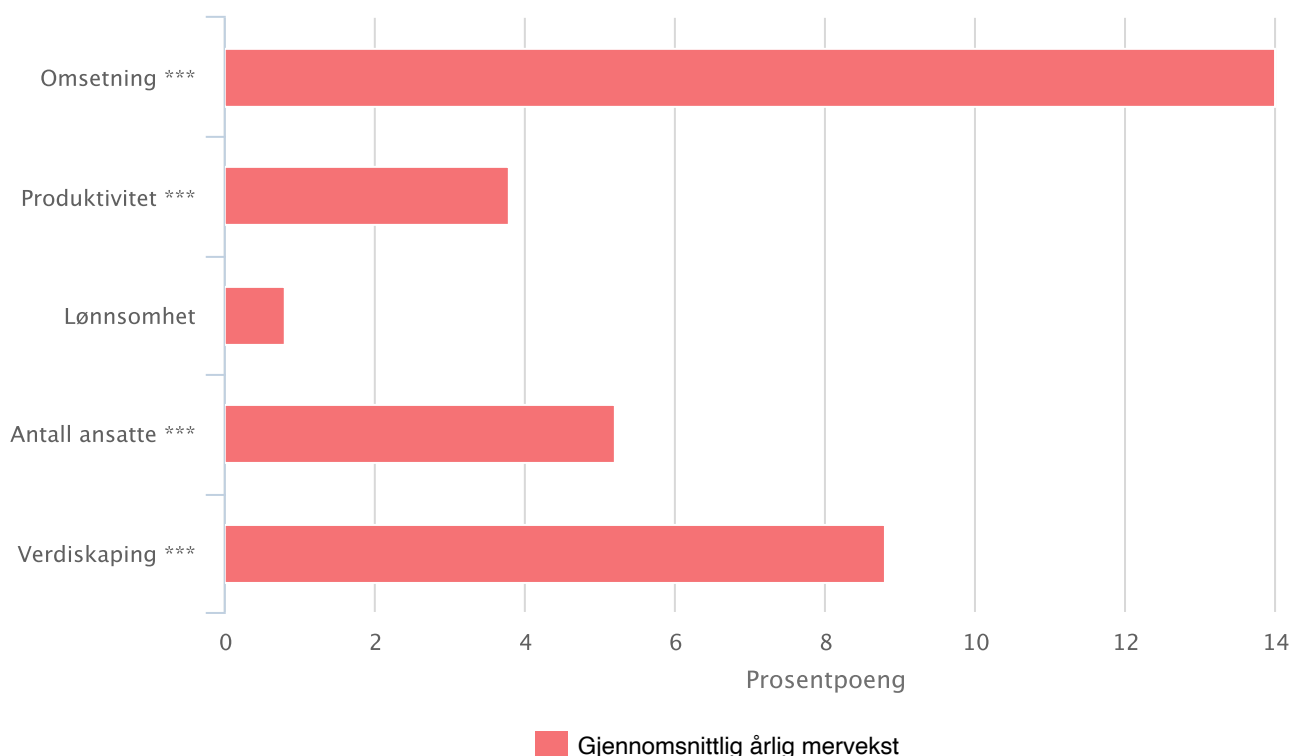
Entrepreneurship in Emerging Markets i New Dehli

Gode resultater

Gründerens økte status, todelingen av etablerertilskuddet og raskere saksbehandling, er alle momenter som vi mener senker terskelen for å starte egen bedrift og gir flere gode gründere.

Om lag 27 prosent av alle tilsagnsbeløp gitt av Innovasjon Norge 2015 gikk til gründere og nyetablerte bedrifter (tre år og yngre). Av støtten som ble gitt, utgjorde etablerertilskudd 22 prosent. Litt over halvparten av prosjektene som fikk støtte var knyttet til innovasjon på internasjonalt nivå. Tall fra SSB tyder på at det fortsatt er god effekt av Innovasjon Norges innsats for gründere.

Gründerbedrifter som fikk støtte fra Innovasjon Norge, hadde i gjennomsnitt 14 prosentpoeng høyere vekst i årlig omsetning, sammenlignet med en kontrollgruppe bestående av sammenlignbare oppstartsbedrifter uten støtte fra Innovasjon Norge. Tilsvarende var økningen i verdiskaping nesten 9 prosentpoeng høyere enn kontrollgruppen.

Denne figuren viser i hvor stor grad Innovasjon Norge har hatt betydning for gjennomføring av prosjektet. Rød søyle viser andelen der Innovasjon Norge i høy grad har vært utslagsgivende for gjennomføring av prosjektet. Grønn søyle viser andelen prosjekter der Innovasjon Norge i liten grad har vært utslagsgivende for gjennomføringen.

Høyere omsetningsvekst:

Gründere som har fått støtte fra Innovasjon Norge har 14,0 prosentpoeng årlig mervekst, sammenliknet med tilsvarende gründere som ikke har fått støtte.

Høyere produktivitetsvekst:

Gründere som har fått støtte fra Innovasjon Norge har 3,8 prosentpoeng mervekst i produktivitet per år, enn tilsvarende gründere som ikke har fått støtte.

Lønnsomhetsvekst:

Gründere som har fått støtte fra Innovasjon Norge har 0,8 prosentpoeng mervekst i lønnsomhet enn tilsvarende gründere som ikke har fått støtte.

Vekst i antall ansatte og verdiskaping:

Gründere som har fått støtte fra Innovasjon Norge har hhv. 5,2 og 8,8 prosentpoeng mervekst per år i antall ansatte og verdiskaping enn tilsvarende gründere som ikke har fått støtte. Vekst i antall ansatte og verdiskaping vil ofte samvarierte, fordi lønn er en viktig del av verdiskapingen.

Overlevelse

DIFFERANSE I OVERLEVELSESRATER MELLOM GRÜNDERE MED STØTTE FRA INNOVASJON NORGE OG GRÜNDERE I EN KONTROLLGRUPPE, ETTER FEM ÅR

Indikatoren er ikke avansert statistikk, bare en enkel sammenlikning av ulike

årgangers overlevelse etter fem år. Etter fem år er alle IN-årgangene «bedre enn»

30/03/2022, 15:50

Årsrapport 2015 | Innovasjon Norge

argangers overlevelse etter fem år. Etter fem år er alle inn-argangene «bedre enn» kontrollgruppen, men forskjellene er relativt små. Sammenliknet med tall for alle nyetableringer i hele landet er det likevel gode resultater både for våre kunder og kontrollgruppen som vi sammenliknes mot, ettersom rundt sju av ti overlever etter fem år, mot kun om lag tre av ti når det gjelder alle nyetableringer i Norge. Veldig mange blant de sistnevnte faller bort allerede første året. Vi arbeider m.a.o. ikke med «gjennomsnittsgründerne».

Innvilget og omsøkt Etablerertilskudd (fase 1 og 2) i kroner og antall

	2013				2014				2015			
	NOK		ANTALL		NOK		ANTALL		NOK		ANTALL	
	SUM OMSØKT	SUM INNV.	SUM OMSØKT	SUM INNV.	SUM OMSØKT	SUM INNV.	SUM OMSØKT	SUM INNV.	SUM OMSØKT	SUM INNV.	SUM OMSØKT	SUM INNV.
ØSTFOLD	8 717 000	3 600 000	23	14	12 989 791	4 620 000	35	17	17 872 354	8 687 000	74	32
AKERSHUS	18 789 750	8 530 000	53	34	25 590 814	9 335 000	81	34	52 514 957	16 192 223	177	61
OSLO	42 897 161	15 755 000	111	56	85 640 288	37 622 000	233	104	96 520 404	37 599 800	410	146
HEDMARK	11 124 270	8 953 644	35	37	12 011 112	8 087 890	43	32	17 355 250	12 272 600	64	54
OPPLAND	17 913 700	11 276 387	45	33	17 073 269	6 722 000	43	23	15 968 710	9 800 303	71	47
BUSKERUD	17 377 708	9 500 000	40	31	15 505 870	8 431 000	48	29	28 030 572	11 730 000	101	44
VESTFOLD	14 658 900	6 664 553	32	22	19 808 100	9 640 000	63	37	25 250 175	11 107 500	108	48
TELEMARK	16 702 500	10 862 500	44	37	13 879 860	7 793 160	50	31	16 658 725	10 785 700	57	40
AUST-AGDER	4 500 000	4 775 000	15	15	12 035 737	6 077 000	42	29	18 078 100	13 061 872	69	53
VEST-AGDER	14 081 900	8 340 000	40	29	19 431 500	10 457 000	57	41	33 965 818	17 952 500	124	87
ROGALAND	29 707 566	18 865 000	70	65	56 093 600	31 815 000	153	97	103 448 432	59 036 100	373	220
HORDALAND	25 341 500	15 867 070	57	43	136 893 557	23 340 000	101	75	60 691 110	37 813 728	234	135
SOGN OG FJORDANE	6 265 431	1 307 000	10	5	8 831 882	6 335 000	26	21	21 848 500	14 755 152	64	51
MØRE OG ROMSDAL	18 287 220	14 613 340	42	42	29 163 736	18 320 500	69	50	41 938 046	25 217 732	159	99
SØR-TRØNDELAG	20 746 150	14 940 000	49	45	28 478 382	19 605 556	85	69	38 822 347	24 937 035	146	105
NORD-TRØNDELAG	14 896 324	10 538 500	45	40	22 415 454	15 874 284	81	62	25 709 074	18 512 750	103	85
NORDLAND	17 606 500	4 457 500	52	16	24 371 250	8 067 745	77	33	20 881 379	11 774 999	94	62
TROMS	15 740 100	9 755 750	37	32	17 872 980	11 080 500	56	46	27 230 082	10 266 044	94	58
FINNMARK	9 230 950	5 308 000	29	23	9 870 917	6 872 500	38	28	15 242 087	11 382 000	64	52
SVALBARD	2 906 000	2 846 000	7	8	3 950 000	3 463 030	8	7	7 530 000	4 220 000	18	11
FLERE FYLKER/UTLAND	166 488 619	6 000 000	432	1	64 004 953	13 540 000	165	2	66 379 874	31 700 000	173	8
TOTALSUM	493 979 249	192 755 244	1268	628	635 913 052	267 099 165	1 554	867	751 935 996	398 805 038	2 777	1 498

FLERE VEKSTKRAFTIGE BEDRIFTER

Eksportinntektene til Norge er kraftig redusert i løpet av det siste året som følge av oljeprisfallet. Ingen andre OECD-land har tapt så store markedsandeler internasjonalt som Norge det siste tiåret. Det krever omstilling og behov for å utvikle nye internasjonale produkter og virksomheter for sikre sysselsetting og finansiering av våre velferdstjenester.

Flere bedrifter må lykkes med vekst og skalering

Dagens strukturelle utfordring for norsk næringsliv er å bli mer differensiert. I en liten og velutviklet økonomi som vår, er fremtidig vekst knyttet til at vi er i stand til å finne ny spesialisert nisjebasert produksjon rettet mot globale markeder og verdikjeder. De delene av næringslivet som får størst oppmerksomhet fra det offentlige bør derfor være avansert, kunnskapsbasert industri, profesjonelle

tjenester og produsenter av muliggjørende teknologier som morgendagens næringsliv og samfunn trenger.

Vekstambisjoner

Næringslivet møter internasjonal konkurranse både ute og hjemme, og for bedrifter som ønsker å vokse er innovasjon, markedsorientering og internasjonalisering avgjørende. For å lykkes internasjonalt kreves lokalkunnskap og nettverk. Jo tidligere hensynet til markedsorientering og internasjonalisering bygges inn i forretningsmodellen, jo større er mulighetene for å realisere vekst. Innovasjon Norge er til stede i de viktigste markedene, og gjennom egne internasjonaliseringsprogrammer legger vi til rette for globale læringsarenaer og felles satsinger mot nye markeder for eksportbedrifter som vil satse. Antallet leveranser i form av internasjonal markedsrådgiving i regi av Innovasjon Norges utekontorer økte i 2015 fra 394 leveranser i 2014 til 562. Dette skyldes både økt pågang av kunder og flere koblings- og formidlingstjenester til samarbeidspartnere.

Grønt skifte og andre samfunnsutfordringer gir store muligheter fremover

Verden står overfor viktige samfunnsutfordringer når det gjelder klima, energi, helse, transport, sikkerhet, mat og det å skape et inkluderende samfunn. Det er store utfordringer, men gjennom å skape bærekraftige løsninger ligger det store markedsmuligheter – også for norsk næringsliv. Ved å utnytte de områdene der Norge har fortrinn, kan det skapes flere norske løsninger på de globale utfordringene. Derfor hjelper Innovasjon Norge bedrifter med å investere langsiktig i bærekraftige løsninger, selv om dette ofte er risikofyllt. Støtte til testing av ny miljøteknologi er her et viktig virkemiddel.

Omstillingen i norsk næringsliv har økt etterspørselen etter finansieringsordningene våre, særlig Miljøteknologiordningen, Forsknings- og utviklingskontrakter og risikolån. Flere omstillingsvillige foretak ønsker å sette i gang utviklingsprosjekter for å skaffe seg flere ben å stå på. I 2015 så vi flere eksempler på 'cross-overs', det vil si bedrifter som har utviklet teknologi for oljebransjen som nå søker anvendelse for teknologien på andre områder, som fornybar energi, energisparing, samfunnssikkerhet og helse.

Tre grep for økt måloppnåelse i 2015

For å få flere vekstkraftige bedrifter, er det i 2015 lagt vekt på å utvikle mer fremtidsrettede og relevante kapitalvirkemidler, utnytte EU-programmene bedre, og mer effektive rådgivnings- og kompetansetjenester.

Relevante kapitalvirkemidler

Det har vært stor og økende etterspørsel etter de fleste typer finansiering i 2015. Samtidig er fokuset endret fra å utvikle teknologi til å anvende den. I arbeidet med å utvikle fremtidens kapitalvirkemidler ser vi et potensial for økt bruk av lån i skalerings- og vekstfasene både for gründere og vekstforetak. Analyser fra SSB indikerer at innovasjonslån gir gode effekter. Vi mener at lån gir bedre incentiver hos foretakene. Økt etterspørsel etter risikolån til styrking av bedriftenes muskler for skalering og internasjonal vekst tar vi som et signal om dette.

Utnytte EUs programmer og nettverk

Deltakelse i EU- og EØS-programmer er viktig for norske bedrifters internasjonalisering, nettverk og vekst. Flere norske bedrifter bør bruke mulighetene som finnes i EU-programmene, ikke minst SMB-instrumentet i Horisont 2020, til finansiering av sine prosjekter. Verdien handler dessuten om mer enn penger, fordi det også gir muligheter til samspill med europeiske bedrifter og dermed innsikt, kompetanse og erfaring i våre viktigste markeder.

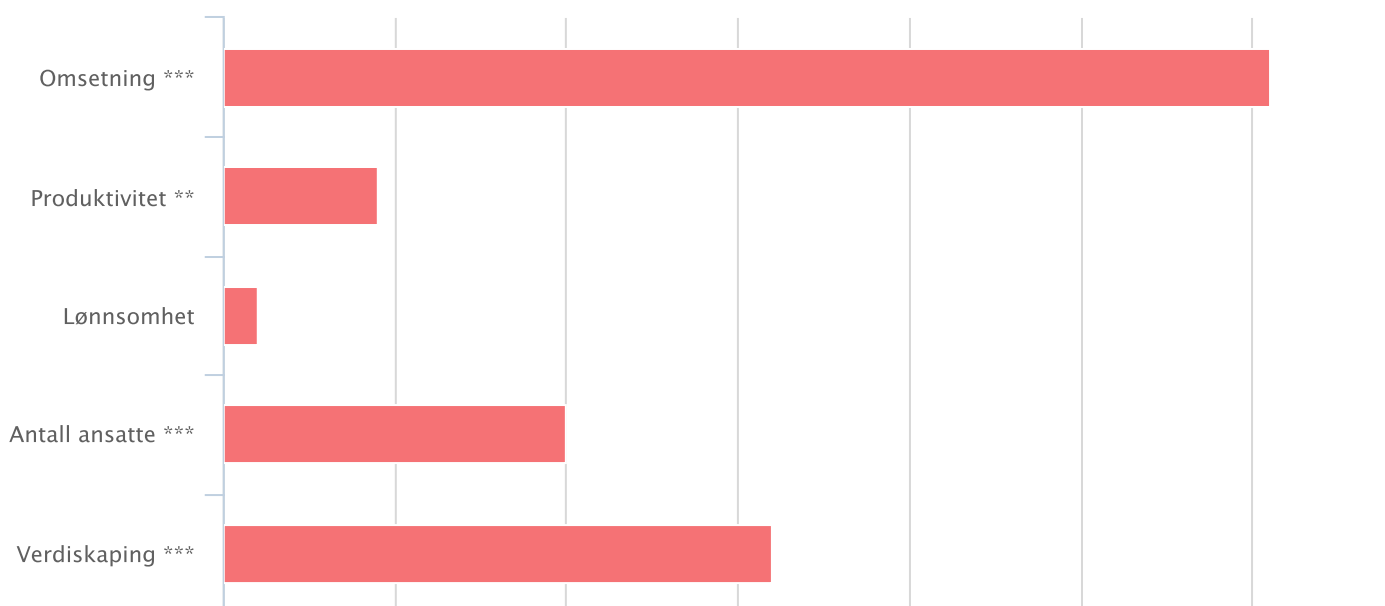
Effektive internasjonale rådgivningstjenester

Digitalisering og utvikling av selvhjelpsverktøy for kundene skal bidra til at internasjonaliseringstjenestene innen kompetanse og rådgivning effektiviseres og forenkles. Kompetanseprogrammer hvor mange bedrifter deltar sammen, er effektivt, og inneholder individuell rådgivning tilpasset den enkelte deltakende bedrift. FRAM Marked og Bedriftsnettverk er slike tjenester, som er med på å redusere risikoen og øke hastigheten ved satsing i internasjonale markeder. Vi tilbyr også lærings- og nettverksarenaer knyttet til viktige innovasjons- og kompetansemiljøer rundt om i verden. I tillegg bringer vi internasjonal ekspertise til bedrifter i Norge. I 2015 har vi gjort Eksport håndboken tilgjengelig gratis på nett. Eksport håndboken er en digital tjeneste som gir oppdatert informasjon om handelstekniske forhold for aktuelle internasjonale markeder. Etter at tilgangen til Eksport håndboken ble åpnet for alle, er bruken femdoblet.

Resultater og effekter

Innovasjon Norge har som mål å bidra til å skape flere vekstkraftige bedrifter. Effektanalysen som SSB har gjennomført i samarbeid med Innovasjon Norge viser at vekstbedrifter med støtte fra Innovasjon Norge i gjennomsnitt har 6,1 prosentpoeng høyere årlig omsetningsvekst sammenlignet med en kontrollgruppe bestående av tilsvarende bedrifter uten slik støtte.

Statistikk Innovasjon Norge har fått fra SSB om høyvekstforetak og vekst i antall arbeidsplasser viser at 90 prosent av netto jobbskaping skjer i de som er mer enn fem år gamle. For et land i omstilling som trenger å erstatte tapte arbeidsplasser, er det helt avgjørende å stimulere mer til økt vekst og eksport i etablert næringsliv.

0

1

2

3

4

5

6

Prosentpoeng

 Gjennomsnittlig årlig mervekst**Signifikante estimater (***, **, *)**

Stjernene bak tallene i figuren over viser hvor sikre vi kan være på at det faktisk er en forskjell på våre kunder og kontrollgruppen man sammenligner med. Det man beskriver med signifikansnivået er med hvor stor sikkerhet man kan si at det er en forskjell.

***: 99 prosent sannsynlighet for at det er en forskjell mellom de to gruppene

**: 95 prosent sannsynlighet at det er en forskjell mellom de to gruppene

*: 90 prosent sannsynlighet at det er en forskjell mellom de to gruppene

Ingen stjerner: Her ligger sannsynligheten for en forskjell mellom de to gruppene på under 90 prosent og man kan derfor ikke si noe sikkert om det er en forskjell mellom våre kunder og kontrollgruppen.

Høyere omsetningsvekst:

Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har 6,1 prosentpoeng årlig mervekst, sammenliknet med tilsvarende bedrifter som ikke har fått støtte. Selv om den relative vekstraten her er mindre enn for gründere, vil bedrifter som vokser bidra til mye av den totale jobbskapingen.

Høyere produktivitsvekst:

Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har 0,9 prosentpoeng mervekst i produktivitet per år, enn tilsvarende bedrifter som ikke har fått støtte.

Lønnsomhetsvekst:

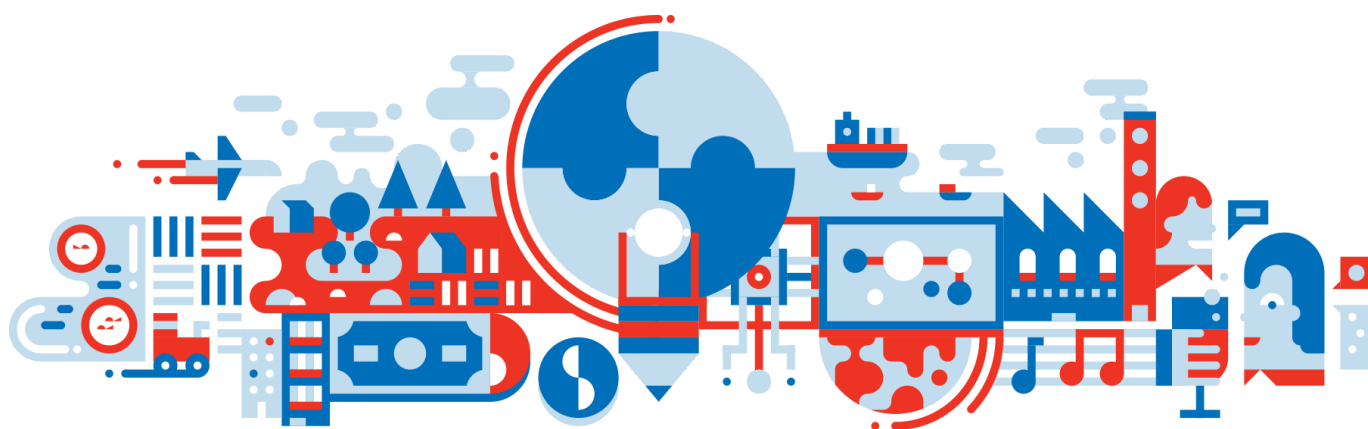
Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har ikke større vekst i lønnsomhet enn tilsvarende bedrifter som ikke har fått støtte.

Vekst i antall ansatte og verdiskaping:

Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har henholdsvis 2,0 og 3,2 prosentpoeng mervekst per år i antall ansatte og verdiskaping enn tilsvarende bedrifter som ikke har fått støtte. Vekst i antall ansatte og verdiskaping vil ofte samvariere, fordi lønn er en viktig del av verdiskapingen.

DELMÅL 3

FLERE INNOVATIVE NÆRINGSMILJØER

Bedrifter søker samarbeid om innovasjon og forretningsutvikling for å styrke konkurransekraften. Klynger og nettverk er viktige motorer for fornyelse og omstilling av næringslivet.

Flere innovative næringsmiljøer

Bedrifter som samarbeider innoverer mer, er mer produktive og har større konkurransekraft. Majoriteten av norske bedrifter er små. Skal norsk næringsliv klare å møte de globale utfordringene innen miljø og samfunn, må de beste

bedriftene og næringsmiljøene jobbe sammen. Derfor jobber Innovasjon Norge med å styrke samarbeidet mellom bedrifter og kunnskapsmiljøer gjennom våre klynge- og nettverkstjenester. Gjennom disse tjenestene når Innovasjon Norge om lag 2500 bedrifter over hele landet.

Forsterket klyngeinnsats

Klyngeprogrammet Norwegian Innovation Clusters består av Arena, Norwegian Centres of Expertise (NCE) og Global Centres of Expertise (GCE). Programmet er et samarbeid mellom Innovasjon Norge, Siva og Forskningsrådet.

Klyngeprogrammets utlysning i 2015 resulterte i ett nytt GCE-prosjekt, tre nye NCE-prosjekter og tre nye Arena-prosjekter. I tillegg fikk tre pågående Arena-prosjekter forlenget sine prosjektperioder med to år. Fire Arena-prosjekter ble avsluttet i 2015. Ved utgangen av 2015 var det tre GCE-, 14 NCE- og 22 Arena-prosjekter i programporteføljen.

I 2015 er det i programmet lagt større vekt på klyngenes bidrag til fornyelse av verdikjeden/sektoren og utvikling av nye forretningsområder enn tidligere. For å forsterke klyngenes innsats for omstilling av norsk næringsliv, ble det i september 2015 etablert en nysatsing: Klyngene som omstillingsmotor. Formålet er å videreutvikle metoder og teknologiområder som er viktige for innovasjon og omstilling, og bidra til spredning av teknologi på tvers av etablerte klynger og sektorer. Som et ledd i arbeidet har Innovasjon Norge sammen med tre klyngeorganisasjoner satt i gang to pilotprosjekter:

- Teknologi og metodikk for økt produktivitet og innovasjonstakt, med NCE Systems Engineering Kongsberg og NCE Raufoss som samarbeidspartnere.
- Big Data og Internet of Things, med NCE Smart Energy som samarbeidspartner.

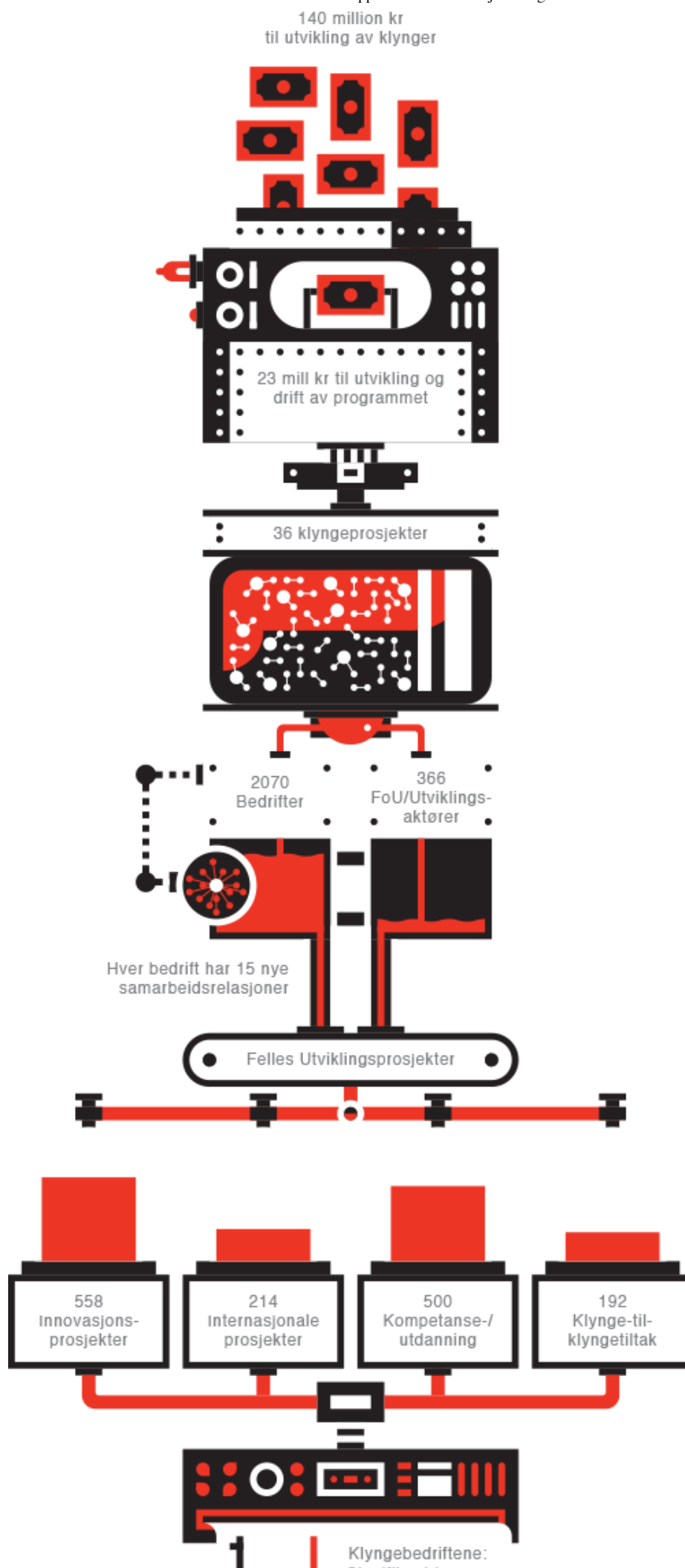
**Skal norsk næringsliv
klare å møte de globale
utfordringene innen
miljø og samfunn, må de
beste bedriftene og
næringsmiljøene jobbe
sammen.**

Bedriftsnettverk og kompetanseutvikling

Gjennom tjenesten Bedriftsnettverk støtter Innovasjon Norge bedrifter som går sammen om å lykkes med kommersialisering av nye løsninger og internasjonal vekst. 35 bedriftsnettverk ble startet opp i 2015, mens målet var 30 nye prosjekter. Det var ved utgangen av 2015 i alt 73 bedriftsnettverk med til sammen 675 deltakerbedrifter.

Formålet med tjenesten Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer er å styrke regionale næringsmiljøers tilgang på relevant kompetanse, gjennom et samarbeid med fagskoler, høyskoler og universiteter. Ved utgangen av 2014 besto prosjektporteføljen av 18 prosjekter. Utlysningen i 2015 har resulterte i ti nye prosjekter som starter i 2016. Tre prosjekter ble avsluttet i 2015. Ved utgangen av 2015 besto porteføljen av 24 prosjekter.

Innovasjon Norge er i tillegg et nasjonalt kompetansesenter for lokalt omstillingsarbeid. Vi bistår utvalgte kommuner og regioner der det over tid skapes for få arbeidsplasser eller hvor en hjørnestensbedrift legges ned. Ved utgangen av 2015 var Innovasjon Norge engasjert som rådgiver i 27 kommunale og regionale omstillingsprogram.

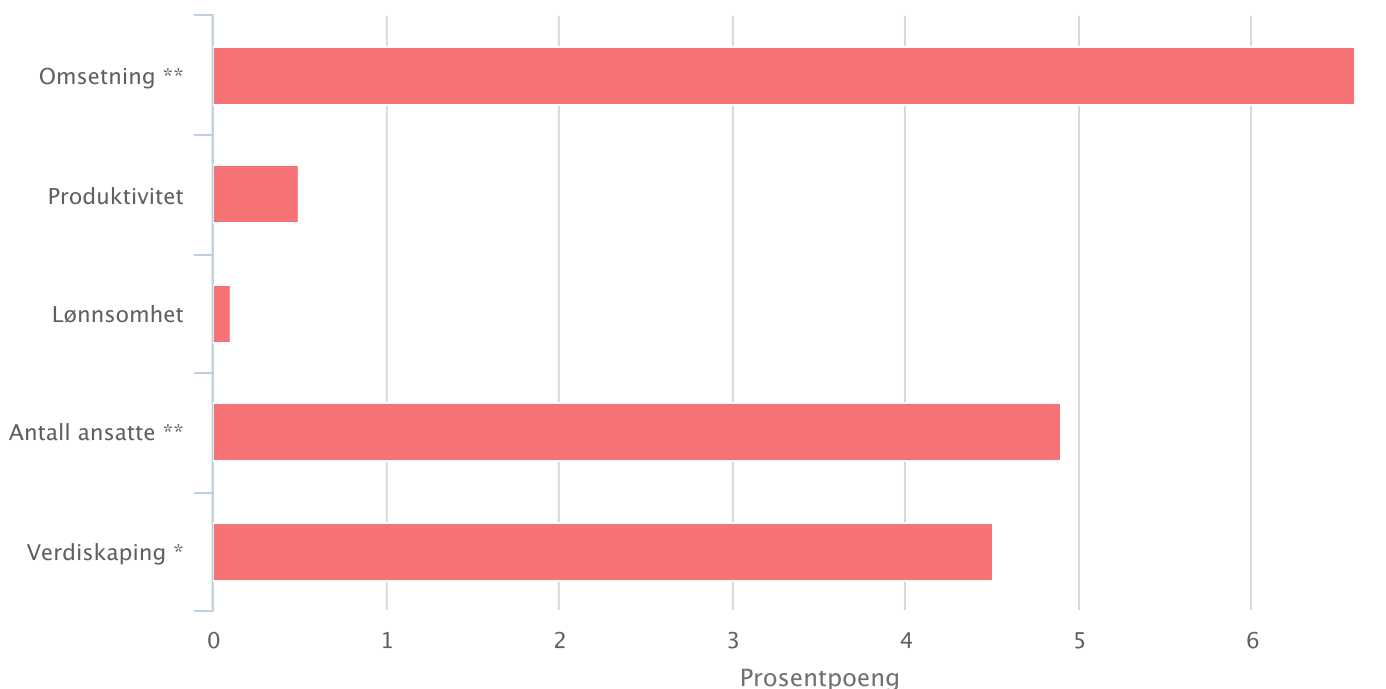

Resultater og vurderinger

Høyere omsetning og verdiskaping i klynger

Effektanalyser fra SSB indikerer at det er vesentlige forskjeller i omsetning og lønnsomhet mellom bedrifter som deltar i et klyngeprosjekt (Arena, NCE eller GCE) og en kontrollgruppe bestående av sammenlignbare bedrifter som ikke deltar i et klyngeprosjekt. Analysen viser at bedrifter som deltar i et klyngeprosjekt i løpet av de første tre årene har en gjennomsnittlig høyere årlig vekst i omsetning på 6,6 prosentpoeng. Det er også en høyere vekst i antallet ansatte med 4,9 prosentpoeng. For verdiskaping indikerer analysene en mervekst på 4,5 prosentpoeng i bedriftene i klyngen sammenlignet med bedriftene i kontrollgruppen. For alle bedrifter som deltar i klyngenettverk, uavhengig av hvor lenge de har vært med i prosjektet, viser analysen en mervekst i omsetning på 5,4 prosentpoeng og verdiskaping på 3,8 prosentpoeng sammenlignet med kontrollgruppen.

Signifikante estimater (*, **, *)**

Stjernene bak tallene i figuren over viser hvor sikre vi kan være på at det faktisk er en forskjell på våre kunder og kontrollgruppen man sammenligner med. Det man beskriver med signifikansnivået er med hvor stor sikkerhet man kan si at det er en forskjell.

***: 99 prosent sannsynlighet for at det er en forskjell mellom de to gruppene

** : 95 prosent sannsynlighet at det er en forskjell mellom de to gruppene

* : 90 prosent sannsynlighet at det er en forskjell mellom de to gruppene

Ingen stjerner: Her ligger sannsynligheten for en forskjell mellom de to gruppene på under 90 prosent og man kan derfor ikke si noe sikkert om det er en forskjell mellom våre kunder og kontrollgruppen.

Høyere omsetningsvekst:

Bedrifter som har deltatt i et klyngeprosjekt i tre år har 6,6 prosentpoeng årlig mervekst, sammenliknet med tilsvarende bedrifter som ikke har deltatt.

Produktivitetsvekst:

Bedrifter som har deltatt i et klyngeprosjekt i tre år har ikke en signifikant mervekst i produktivitet per år, enn tilsvarende bedrifter som ikke har deltatt.

Lønnsomhetsvekst:

Bedrifter som har deltatt i et klyngeprosjekt i tre år har ikke signifikant større vekst i lønnsomhet enn tilsvarende bedrifter som ikke har deltatt.

Vekst i antall ansatte og verdiskaping:

Bedrifter som har deltatt i et klyngeprosjekt i tre år har hhv. 4,9 og 4,5 prosentpoeng mervekst per år målt i antall ansatte og verdiskaping enn tilsvarende bedrifter som ikke har deltatt. Vekst i antall ansatte og verdiskaping vil ofte samvariere, fordi lønn er en viktig del av verdiskapingen.

Regionale ringvirkninger

SINTEF har på oppdrag fra Innovasjon Norge gjort en analyse av de regionale ringvirkningene av fem klyngeprosjekter i fem regioner. Analysen viser blant annet at fire av de fem regionene har hatt en positiv utvikling i den totale regionale konkurranseevnen etter etablering av klyngeprosjektet sammenlignet med referanseperioden.

Regional omstilling bidrar til å sikre og skape arbeidsplasser i regioner med svak økonomisk vekst. I en undersøkelse Innovasjon Norge gjennomførte blant deltakere i 22 omstillingsprosjekter i 2015, fremgikk det at omstillingsprosjektene har bidratt til å sikre og skape til sammen 600 arbeidsplasser i omstillingsområdene.

Gjennom Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer er det så langt etablert 15 nye utdanningstilbud. I en undersøkelse Oxford Research har gjort i 2015 vises det til at prosjektene lykkes med å identifisere kompetansebehovene i næringslivet. De største utfordringene som påpekes, er knyttet til involvering av utdanningsinstitusjonene, som mangler incentiver og ressurser for å arbeide med utvikling av nye kompetansetilbud.

Bidrar til innovasjon og samarbeid

Ifølge en undersøkelse som Innovasjon Norge har gjennomført blant bedriftene som deltar i Bedriftsnettverk, bidrar deltakelsen i slike nettverk vesentlig til innovasjon. Om lag 50 prosent av bedriftene sier at samarbeidet i noen eller i stor grad har bidratt til innovasjon. Over 50 prosent av bedriftene mener at deltakelsen vil ha noe eller stor positiv effekt på konkurranseevne, omsetning, lønnsomhet og eller antall ansatte.

Innovasjon Norge har også som mål å styrke samarbeidet mellom deltakerne i klyngene, og med bedrifter og kunnskapsmiljøer utenfor klyngen. Antall nye og forsterkede samarbeidsrelasjoner er derfor en resultatindikator. Undersøkelsen viser at bedriftene i klyngeprosjekter og bedriftsnettverk i gjennomsnitt etablerte i gjennomsnitt 14 nye slike relasjoner i 2015. Dette er omlag det samme antallet som i fjor.

NYE UTFORDRINGER, NYE MULIGHETER

Innovasjon Norge skal bidra til å realisere økt verdiskaping i norsk næringsliv, slik at næringslivet kan gi sitt bidrag til å gjøre Norge til et godt land å leve i og til at vi får løst mange av de utfordringene vi står overfor, nasjonalt og internasjonalt.

PER OTTO DYB

Styreleder

Innovasjon Norge skal bidra til å realisere økt verdiskaping i norsk næringsliv, slik at næringslivet kan gi sitt bidrag til å gjøre Norge til et godt land å leve i og til at vi får løst mange av de utfordringene vi står overfor, nasjonalt og internasjonalt.

Vi legger derfor stor vekt på å måle effektene av det vi gjør. Vi søker også ny kunnskap om hvordan tjenestene våre virker i samfunnet.

Dette er ikke en enkel øvelse. De fleste av våre tjenester skal bidra til innovasjon og læring, og effektene av slik læring spres gjennom mennesker, bedrifter og

institusjoner på måter det ikke er lett å etterspore. Vi vet også at det kan ta lang tid før nyskaping i næringslivet gir spor i nasjonalregnskapet. Vi arbeider imidlertid kontinuerlig for å få frem pålitelige tall og for å utvikle de metodene vi bruker. Her samarbeider vi tett med eksterne eksperter på området. Blant annet har SSB gitt betydelige bidrag til utviklingen av enda mer relevante og pålitelige indikatorer og målemetoder.

I tillegg har Oxford Research gjennomført kundeeffektundersøkelser. I denne årsrapporten presenterer vi resultater fra disse målingene. Generelt ser vi gode effekter av støtten vår. En økende andel av kundene rapporterer at samarbeidet utgjør en forskjell. I 2015 svarte 93 prosent at Innovasjon Norge hadde høy eller middels grad av betydning for gjennomføringen av prosjektet. Andelene høy og middels effekt har økt jevnt siden etableringen av Innovasjon Norge i 2004. Det er grunn til å understreke at vi ikke måler vår suksess på antall «vellykkede» prosjekter. Hvis alle prosjektene Innovasjon Norge er med på finansiere lykkes, og alle bedriftene overlevde, hadde vi ikke tatt den risikoen vi skal ta. Innovasjon er en risikosport, og Innovasjon Norge skal bidra til at flere bedrifter tør ta sjansen på innovasjon. Selv «mislykkede» prosjekter kan bidra til læring - læring som kan føre til innovasjon i andre sammenhenger.

Norge er et lite land med et lite hjemmemarked. Vi må derfor stimulere til mer eksport og økt samspill med utenlandske bedrifter og kunnskapsmiljøer. Dette blir spesielt viktig i en global økonomi preget av til dels dramatiske teknologiske, økonomiske og sosiale endringer og i en nasjonal økonomi som må erstatte tapte olje- og gassinntekter med ny eksport. Innovasjon Norge er godt skodd for å kunne hjelpe til her, ved at vi kan koble kompetansen ved våre 35 utekontorer med innsikten vi finner ved våre 15 regionale kontorer. Vi har imidlertid ikke klart å utnytte dette potensialet fullt ut. I 2015 samlet vi derfor alle disse kontorene i en divisjon.

Vi kan glede oss over at vi innenfor alle sektorer får henvendelser fra gründere og etablerte bedrifter som ser muligheter og vil investere. 2015 var et spesielt år ettersom vi nå har begynt å føle effektene av det dramatiske olje- og gassprisfallet. Når selskapene i petroleumsklyngen øker fokuset på besparelser og effektivisering, og samtidig reduserer utbyggingstakten, får det følger også for andre næringer.

Vi ser effektene av dette i etterspørselen etter våre tjenester. Bevilgningene til risikolån gikk for eksempel opp fra rundt 570 millioner kroner i 2014 til nærmere 870 i 2015. Antallet tildelinger innenfor ordningen med landsdekkende etablerertilskudd ble mer enn fordoblet, mens antallet tilsagn om miljøteknologitilskudd økte med 160 prosent. Vi har maktet å følge opp den økte etterspørselen, ikke minst fordi regjeringen har gitt oss økte bevilgninger. Ser vi bort fra lavrisikolån så vi en økning på over 10 prosent i antall innvilgede saker om tilskudd og risikolån fra Innovasjon Norge til norske bedrifter og etablerere i 2015.

Arbeidet med å gi alle kundene, men især gründerne, kort saksbehandlingstid fortsetter. Vi har satset sterkt på digitalisering av egne tjenester. I 2016 kommer ny e-søknad og Min side for gründerne.

I 2015 har Innovasjon Norge lagt økt vekt på behovet for bærekraftig og ansvarlig innovasjon, ut fra hensynet til samfunnet og miljøet, men også fordi vi mener de store utfordringene verden står overfor gir nye markedsmuligheter. Vi legger nå opp til at vi i alle prosjekter skal vurdere de tre dimensjonene i bærekraft: økonomi, sosiale forhold og miljøeffekt. De økte bevilgningene til miljøteknologiordningen i 2015 ga oss mer rom for å kunne ta en posisjon innen grønn vekst og bærekraft.

Mens Innovasjon Norge har fått mer midler til å hjelpe bedriftene, har eierne redusert selskapets internbudsjett, med forventninger om effektivisering, omstilling og nedbemanning. Innovasjon Norge har naturligvis lojalt fulgt opp disse kravene, og vi mener vi har løst oppgaven på en forsvarlig måte. Når næringsliv og samfunnsliv må omstille seg i en verden preget av sterke endringer, må Innovasjon Norge gjøre det samme. Det er imidlertid ikke grunn til å legge skjul på at det har vært krevende å gå gjennom en nedbemanningsprosess, samtidig som vi har økt aktivitetsnivået, omorganisert virksomheten og utviklet vår forståelse av Innovasjon Norges rolle i innovasjonssystemet. Det er våre ansatte, med deres tålmodighet, kompetanse og entusiasme, som har gjort dette mulig.

STYRETS ÅRSBERETNING

Virksomhetens art

Innovasjon Norge ble stiftet 19. desember 2003 og har hovedkontor i Oslo. Selskapet eies 51 prosent av Staten ved Nærings- og fiskeridepartementet og 49 prosent av fylkeskommunene. Innovasjon Norge er organisert som et særlovsselskap, hvor selskapets hovedstyre har et selvstendig ansvar for virksomheten og resultatene som oppnås.

Hovedstyret er ansvarlig for forvaltning og forsvarlig organisering av Innovasjon Norges virksomhet. Styret oppnevner de 15 regionale styrene for distriktskontorene. Disse står ansvarlig overfor hovedstyret gjennom administrerende direktør. Eierne utøver den øverste myndigheten i selskapet i foretaksmøtet.

Formål og mål

Innovasjon Norges formål er å være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet.

Hovedmålet med Innovasjon Norge er at selskapet skal utløse bedrifts og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling og ulike regioners næringsmessige muligheter. Dette skal nås gjennom delmålene flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer.

Innovasjon Norge mottar årlige oppdragsbrev fra departementer, fylkeskommuner og fylkesmenn. Med utgangspunkt i statsbudsjettet gir oppdragsbrevene en samlet oversikt over oppdragsgivernes forventninger og krav knyttet til Innovasjon Norges virksomhet. Brevene gir videre oversikt over Innovasjon Norges bevilgningsrammer og føringer knyttet til satsinger, programmer og tjenester.

Hovedmålet og delmålene ligger til grunn for styringsdialogen med eiere, oppdragsgivere og Innovasjon Norge. Innovasjon Norges virksomhet og prioriteringer skal være i tråd med målstrukturen, og selskapets virksomhet skal bidra til måloppnåelse.

Innovasjon Norge tilbyr fem tjenestetyper: finansieringstjenester, kompetansetjenester, rådgivningstjenester, nettverkstjenester og profileringstjenester. Hovedtyngden av selskapets ansatte sitter kundenært ved kontorene i alle landets fylker, eller markedsnært i flere enn tretti land over hele verden.

Fortsatt gode effekter

Innovasjon Norge mottok i 2015 bevilgninger og oppdrag via oppdragsbrev fra Nærings og fiskeridepartementet, Kommunal og moderniseringsdepartementet, Landbruks og matdepartementet, Klima og miljødepartementet, Utenriksdepartementet, fylkeskommunene, fylkesmennene og andre offentlige aktører. Felles for oppdragene er å bidra til verdiskaping og næringsutvikling i hele landet.

Til sammen 3,4 milliarder kroner ble bevilget av Stortinget og fylkesting. Dette finansierer lån, tilskudd, rådgivning, profilering og nettverk gjennom Innovasjon

Norges ulike tjenester. Innovasjon Norge bidro med 6,1 milliarder kroner til næringslivet i 2015. Midlene utløste investeringer på til sammen 16,3 milliarder kroner. Ni av ti bedrifter oppgir at Innovasjon Norges bidrag i høy eller middels grad har vært utslagsgivende for at deres prosjekt ble satt i gang. Andelen høy grad økte fra 2014 til 2015. I tillegg utløser Innovasjon Norge også mange andre innovasjons og internasjonaliseringsaktiviteter gjennom å mobilisere og tilføre kompetanse og nettverk.

Det er viktig for Innovasjon Norge, som forvalter av offentlige midler, å dokumentere effekten av det selskapet tilbyr av tjenester. Måling av effekt er metodisk krevende og vil alltid kunne forbedres. Derfor har selskapet, sammen med Nærings og fiskeridepartementet, tatt viktige steg for å etablere nye måter å måle effekter på. Selskapet har blant annet inngått et samarbeid med forskningsavdelingen i SSB for å operasjonalisere effektindikatorer i mål og resultatstyringssystemet.

Tallene for 2015 fra SSB indikerer at effekten av støtte fra Innovasjon Norge er god. Samlet viser tallene at bedrifter som har fått støtte har 12,6 prosentpoeng mervekst i omsetning og 1,9 prosentpoeng mervekst i produktivitet årlig over en treårsperiode enn kontrollgruppen. Metoden er videreutviklet fra 2014, således er tallene er ikke direkte sammenliknbare med tidligere år. Utviklingen i den bedriftsøkonomiske lønnsomheten er ikke forskjellig fra kontrollgruppen. Antall ansatte og verdiskapingen har en mervekst på henholdsvis 5,4 prosentpoeng og 5,9 prosentpoeng.

Utviklingen med økning i andel innovasjon på internasjonalt nivå fortsatte i 2015. 2,2 milliarder kroner gikk til prosjekter med innovasjoner på internasjonalt nivå i 2015, mot 1,3 milliarder kroner i 2013.

Det er et mål å ha god dokumentasjon av effekten for alle tilbudte tjenester. Selskapet arbeider målrettet med å dokumentere effekten av kompetanse og rådgivingstjenester for å bidra til et riktigere helhetsbilde av selskapets samlede virksomhet.

Styret er fornøyd med at Innovasjon Norge kontinuerlig har fokus på å tilegne seg kunnskap om hvilke tjenester og ordninger som gir best effekt i nærings og innovasjonspolitikken. Samtidig erkjenner styret at det er krevende å dokumentere kortsiktige og langsiktige effekter. Etter flere år er det mange andre forhold enn Innovasjon Norges bidrag som spiller inn på suksessen. Det er derfor

grunn til å presisere at målingene bare kan indikereeffekter, men at disse indikasjonene er viktig styringsinformasjon for de ulike tjenestene selskapet leverer og at selskapet må fortsette dette arbeidet og også kommunisere effektene med dette som utgangspunkt.

Eiernes forventninger

Innovasjon Norges hovedstyre er ansvarlig for å følge opp eiernes forventninger til selskapet. Hovedstyret rapporterer oppfølging av eiernes forventninger en gang per år, som omfatter et møte mellom eierne og styreleder om status og måloppnåelse.

Eierne har utarbeidet fire mål som gir retning for videreutvikling av Innovasjon Norge:

- 1. Styrket arbeid med internasjonalisering
- 2. En forenklet virkemiddelportefølje
- 3. God kundedialog
- 4. En tydeligere innovasjonspolitisk rådgiver

I 2015 har administrasjonen hatt stort fokus på disse fire målene.

Internasjonalisering er avgjørende for et norsk næringsliv i omstilling. Bedrifter og gründere må ofte ut i de globale markedene ettersom hjemmemarkedet gjerne er for lite til å skape vekst. Vekstmuligheter i internasjonale markeder er derfor et gjennomgående tema i alt av selskapets kundedialog – hjemme og ute. Med utenlandskontorer i viktige internasjonale markeder og et landsdekkende kontornettverk i Norge, har Innovasjon Norge et godt utgangspunkt for å bidra til internasjonal ekspansjon for norsk næringsliv.

I 2015 implementerte Innovasjon Norge sin nye organisasjonsstruktur. 35 utekontorer og 15 distriktskontorer ble samlet under en felles ledelse og i en divisjon. Med dette styrkes samspillet mellom våre kontorer og bedrer koblingen av internasjonale markedsmuligheter med næringslivets behov hjemme. I 2015

effektiviserte selskapet det internasjonale arbeidet, og økte nytten for næringslivet gjennom å jobbe mer med grupper av bedrifter fremfor individuell markedsrådgivning. Effekten av dette ser selskapet gjennom en økning i antall leveranser av internasjonaliseringstjenester og gode tilbakemeldinger fra kundene.

Innovasjon Norge er ikke representert i alle land, og i 2015 videreutviklet selskapet derfor sitt samarbeid med Utenriksdepartementet og ambassadene. På dette viset skal næringsfremmende tiltak i markeder hvor Innovasjon Norge ikke selv er tilstede styrkes.

Høsten 2015 gjennomførte selskapet en vurdering av sin internasjonale rolle, og fikk mange innspill fra kunder og samarbeidspartnere. I løpet av våren 2016 vil selskapet også gjøre en vurdering av sin internasjonale tilstedeværelse. Dette for å sikre at selskapets internasjonale tilstedeværelse i årene fremover vil være tilpasset de behov næringslivet har og de oppdrag som selskapet har fått.

Forenkling av selskapets prosesser og virkemiddelportefølje har vært et mål for arbeidet med ny organisasjonsstruktur og ny strategi. Behovet for et tydelig tjenestetilbud, nye forventninger fra våre kunder til digital samhandling og ikke minst økt oppdragsmengde sammen med redusert administrasjonsbevilgning, har vært sentrale drivkrefter.

Antall tjenester har vært forholdsvis stabilt etter omleggingen i 2012, men tilbakemeldingene fra næringslivet viser at virkemiddelporteføljen fortsatt kan oppleves som komplisert. Det er derfor behov for ytterligere forenklinger i tjenesteporteføljen som vil gjøre det enklere for kunder å finne fram i tjenestetilbudet.

God kundedialog og positiv kundeopplevelse har vært høyt prioritert i 2015. Selskapet viderefører en aktiv bruk av kundeservice undersøkelser som grunnlag for å bedre den aktive kundedialogen. Målet er å bli bedre til å utfordre kunden og tilføre kompetanse i selve kundedialogen. Dette ut i fra ønske om økt bidrag til kundenes markedsorientering, internasjonalisering, miljø og samfunnsansvar (bærekraft), og at selskapet i større grad enn i dag kobler kundene til relevante samarbeidspartnere.

Arbeidet med å gi alle kunder, men især gründerne, kortere saksbehandlingstid ble intensivert i 2015. Selskapet reduserte behandlingstiden for etablerertilskudd

fase 1 fra 60 til 13 dager ved utløpet av året. Samtidig har behandlingstiden for øvrige tjenester også blitt redusert.

Innovasjon Norge skal være en innovasjonspolitisk rådgiver for sine eiere ved å utvikle en god og relevant kunnskap og kompetanse for utvikling av egne strategier og tjenesteutvikling. Innovasjon Norge ønsker å være en sentral bidragsyter i det allmenne ordskiftet om innovasjon og næringsutvikling. Samlet krever dette at selskapet klarer å innhente, forstå og gjøre bruk av relevant kunnskap for innovasjonspolitisk utvikling, og at en evner å måle og analysere effektene av egen virksomhet. Styret opplever at dialogen med oppdragsgivere og eiere i 2015 var konstruktiv og preget av felles ønske og ambisjoner om å få til læring og utvikling til beste for norsk næringsliv.

Selskapet har i 2015 intensivert utviklingen av datagrunnlag og metoder for måling av effekter av egne tjenester og av samspillet mellom dem. Innovasjon Norge har gjennomført omfattende kundeeffektundersøkelser i 20 år. Disse metodene fanger ikke i like stor grad opp effektene av selskapets ikke finansielle tjenester (rådgivingstjenester) eller støtte til mottakere som ikke er organisert som aksjeselskaper (noe som ikke minst gjelder kunder i landbruket). I 2016 vil derfor disse kundene få økt oppmerksomhet i den videre utviklingen av indikatorer og metoder.

Innovasjon Norge deltar i økende grad i det offentlige rom og ordskifte, og har bidratt til å engasjere til innovasjonspolitisk debatt. Dette nedfelte seg ikke minst i «Drømmeløftet», der Innovasjon Norge inviterte bedrifter, organisasjoner og enkeltmennesker til å drøfte innovasjon for omstilling relatert til nasjonale og globale utfordringer. Dette resulterte i over 80 arrangementer nasjonalt og internasjonalt med mer enn 3 500 engasjerte deltakere. Dette igjen resulterte i mange konkrete skriftlige innspill som Innovasjon Norge overleverte til statsrådene i Nærings- og fiskeridepartementet.

Kostnadseffektiv drift

Styret følger selskapets drift løpende gjennom året med fokus på måloppnåelse, effektiv drift og ansvarlig forvaltning av fellesskapets midler.

Styret og selskapets ledelse har gjennom 2015 prioritert arbeidet med å implementere den nye organisasjonsstrukturen og å utvikle en revidert strategi. Med dette vil Innovasjon Norge være i stand til å møte nye behov hos kunder, samarbeidspartnere og oppdragsgivere, samt legge tilrette for et mer effektivt samspill med disse. Grunnlaget for at selskapet skal kunne utvikle en mer formåls- og kostnadseffektiv drift i årene fremover vil gjennom dette styrkes.

I 2015 har det også vært jobbet systematisk med effektivisering og digitalisering av arbeidsprosesser. Arbeidet har blant annet omfattet ny digital søknadsprosess med MinSide for etablerertilskudd og en samordning og samlokalisering av en del backoffice funksjoner utført både ved distriktskontorer og kontorene i utlandet. Dette har i 2015 gitt effektivitetsgevinster gjennom redusert ressursbruk, raskere behandling, økt spesialisering og økt kvalitet.

Innovasjon Norge har sammen med selskapets oppdragsgivere og eiere tilrettelagt for et digitaliseringsprogram som innebærer økte investeringer i digitale løsninger de neste tre årene, noe som vil bidra til en ytterligere effektivisering av selskapet.

Selskapets kostnadsutvikling er krevende å lese ut av årsregnskapet fordi årsregnskapet omfatter både selskapets leveransekostnader, kunderettede aktiviteter og prosjekter. Administrasjonen har derfor arbeidet med indikatorer som fremover skal kunne gi styret nødvendig informasjon om utviklingen i selskapets kostnadseffektivitet.

Samarbeid med andre virkemiddelaktører

Innovasjon Norge, Norges forskningsråd og SIVA er de tre hovedaktørene i regjeringens næringsrettede virkemiddelapparat. Hver for seg og sammen skal de tre aktørene gi et betydelig og effektivt bidrag til næringslivets innovasjonsevne, internasjonalisering og verdiskaping. De tre institusjonene har ulike roller, ansvar,

kompetanse og oppgaver som skal være komplementære innenfor den samlede verdikjeden fra idé til marked.

I 2015 har det vært et utstrakt samarbeid på strategisk nivå, formalisert gjennom et samarbeidsutvalg med ledere fra de tre organisasjonene. Det gjennomføres fire møter i året med temaene; felles og helhetlig kundeperspektiv, regional samordning, samordning av det internasjonale arbeidet og felles kunnskapsgrunnlag. Det samarbeides stadig mer på toppledernivå i organisasjonene. Det er konkretisert flere fellesarrangementer som skal realiseres i 2016, deriblant vil de tre aktørene for første gang sammen gjennomføre Innovasjonstalen 2016.

I forbindelse med arbeidet innen miljøområdet generelt og miljøteknologiordningen spesielt har Innovasjon Norge også et bredt samarbeid med Enova. Det er gjennomført felles informasjons og kundemøter i tillegg til at organisasjonene jevnlig møtes for å gå gjennom håndtering av gråsoneområder for å ha så tydelig rolle og ansvarfordeling som mulig.

Fylkeskommunene har en sentral rolle som regional utviklingsaktør. Innovasjon Norge har utviklet et tett samarbeid med hver enkelt fylkeskommune på strategisk og operativt nivå som søker å ivareta behovet for en koordinert innsats innenfor rammen av regionale og nasjonale prioriteringer.

Innovasjon Norge vil fortsette å styrke dette samarbeidet, både det kunderettede og det innovasjonspolitiske rådgivningsarbeidet.

Styret vurderer at Innovasjon Norge har et godt samarbeid med de andre virkemiddelaktørene. Det understøtter ambisjonene om tydelige og samkjørte institusjoner der virkemidlene utfyller og underbygger hverandre, samt fremstår på en helhetlig måte for næringsliv, FoU institusjoner og offentlige myndigheter.

Redegjørelse for årsregnskapet

Årsresultatet for 2015 ble 263 millioner kroner mot 298 millioner kroner for 2014. Resultat før tap, ble 284 millioner kroner i 2015 mot 312 millioner i 2014. Netto

renteinntekter utgjorde 426 millioner kroner i 2015 mot 417 millioner kroner året før. Utbytte og netto gevinst/tap på verdipapirer er på 14 millioner kroner i 2015 mot 1 million kroner i 2014. Økningen er relatert til netto gevinster ved salg av aksjer i investeringsfondene i Nord Vest Russland og Øst Europa.

Sum driftsinntekter er 1 231 millioner kroner mot 1 321 millioner kroner i 2014. Nedgangen er relatert til noe lavere aktivitet i 2015 sammenlignet med 2014. Dette må sees i sammenheng med at 2015 er et omstillingsår. Eksterne inntekter går ned med 31 millioner kroner. Nedgangen relaterer seg til redusert inntekt fra brukerbetalte tjenester.

Driftskostnadene er 1 387 millioner kroner mot 1 425 millioner kroner i 2014, en reduksjon på 38 millioner kroner. Lønns- og personalkostnadene er 713 millioner kroner i 2015 mot 671 millioner kroner i 2014. Økningen relaterer seg til blant annet ordinær lønnsvekst, samt lønnsglidning som følge av redefinerte roller og ansvar og endret sammensetning av arbeidsstokken. Videre er det en betydelig økning i ordinære pensjonskostnader justert for engangseffekten som ble tatt i 2014. Fjorårets lønn og personalkostnader var preget av engangseffekter som planendring i forbindelse med pensjon (64 millioner kroner i reduserte kostnader) og omstillingskostnader (46 millioner kroner i økte kostnader). Andre driftskostnader var på 190 millioner i 2015 mot 188 millioner kroner i 2014. Husleie og lokalkostnader har gått litt ned, mens konsulentkostnader har gått opp. Økningen i konsulentkostnader er relatert til økt innsats på IT siden. Øvrige kostnader har gått ned, men justert for mottatt merverdiavgift refusjon i Nederland på 12 millioner kroner, har denne posten en underliggende økning. Direkte prosjektkostnader er på 481 millioner kroner i 2015 mot 562 millioner kroner i 2014. Nedgangen er relatert til lavere aktivitet.

Netto tap på utlån er 21 millioner kroner, mot 14 millioner kroner i 2014. Tap på utlån er i det vesentligste relatert til lavrisikordningen. Tapene utgjør 0,1 % (0,1 % i 2014) av utlånsporteføljen.

Tap på utlån knyttet til Innovasjon Norges risikolåneordninger og såkornfondene dekkes av tapsfond, og har dermed ikke resultatmessig effekt for Innovasjon Norge. Tap på utlån for risikolån og garantiordningene var i 2015 25 millioner kroner, mot 85 millioner kroner i 2014. Denne utlånsvirksomheten er forutsatt å innebære høyere risikoprofil enn for lavrisikolåneordningen og med tap over tid på nær 5 % av porteføljen per år. Tapene utgjorde i 2015 0,9 % (3,2 % i 2014) av

porteføljen. Sårkornfondene har hatt et tap på 45 millioner kroner i 2015 mot 56 millioner kroner i 2014. Tapene utgjorde i 2015 4,1 % (5,4 % i 2014). Lånene ble innvilget i perioden 2006 til 2008.

Tapsutviklingen er nært knyttet til konjunktursituasjonen. Det har over tid vært gode driftsbetingelser for lånekundene, og dette har gitt seg utslag i lave tap på utlån. Tap på utlån er lave også i 2015, til tross for usikkerheten i norsk økonomi som følge av oljeprisfallet og innstramningene i oljeindustrien. Innovasjon Norge er ikke direkte eksponert i olje og gassutvinning, men har lån til underleverandører som er berørt av utfordringene i offshore sektoren. På den annen side har lavt rentenivå og svak krone styrket konkurranseevnen for andre bransjer i låneporteføljen. Hvordan utviklingen vil slå ut på den samlede kredittrisiko fremover er usikkert, men styret mener at selskapet er godt rustet for noe mer utfordrende tider for næringslivet i 2016.

Kontantstrømmen viser at det årlig går store brutto inn og utbetalinger gjennom Innovasjon Norge. Dette skyldes særlig at en stor del av innlånene for lånevirkksomheten refinansieres ca. hver tredje måned. Brutto innbetalinger på innlån er 44 milliarder kroner og er noe lavere enn 2014. Netto likviditet er økt med 173 millioner kroner, sammenlignet med en nedgang på 338 millioner kroner i 2014.

Innovasjon Norges balanse ved utgangen av året var 23,6 milliarder kroner, på tilnærmet samme nivå som i 2014 (23,7 milliarder kroner). De vesentligste endringene er bankinnskudd som går opp med 173 millioner kroner, dette motsvares av en nedgang i netto utlån med 302 millioner kroner.

Netto utlån utgjorde 16,9 milliarder kroner per 31.12.2015 (17,2 milliarder kroner per 31.12.2014). Det er i 2015 utbetalt 2,4 milliarder kroner i nye utlån (2,7 milliarder kroner i 2014) og 2,7 milliarder kroner i tilskudd (2,2 milliarder kroner i 2014).

Selskapet har ikke hatt utgifter eller investeringer knyttet til forskning og utvikling i løpet av 2015. Det gjennomføres eksterne evalueringer og analyser av selskapets aktiviteter og virkemiddelbruk. Kunnskapen fra disse benyttes i selskapets utvikling av tjenestetilbud, organisasjon og arbeidsprosesser.

Risikostyring

Innovasjon Norge er eksponert for et sammensatt risikobilde. God risikostyring er en viktig forutsetning for at Innovasjon Norge skal kunne nå sine mål på ulike nivåer over tid. Innovasjon Norge benytter metodedokumentet ”Risikostyring i staten” som grunnlag for sin risikovurdering og styring.

Strategisk forretningsrisiko

Strategisk risiko omfatter forhold som er viktige for Innovasjon Norges langsiktige måloppnåelse, herunder tap av omdømme.

Selskapet gjennomfører årlige vurderinger av forhold som er viktige for INs måloppnåelse på overordnet nivå. Med basis i Innovasjon Norges strategi fremlegges «Overordnet risikovurdering for selskapet» til årlig styrebehandling, og risikodempende tiltak identifiseres og gjennomføres. Dersom det skjer betydelige endringer i norsk økonomi, oppdragssituasjonen for selskapet, eller selskapet har betydelige avvik i tertialvis rapportering av måloppnåelse, vil det gjennomføres ekstraordinære risikovurderinger. Ved behov gjennomføres risikovurderinger av kritiske funksjoner og avgrensede områder på lavere nivå.

Selskapet redegjør overfor Nærings – og fiskeridepartement årlig, etter at statsbudsjettet er lagt frem, for risikoen for ikke å oppnå selskapets mål, samt om eventuelle behov for tiltak.

Finansiell risiko

Den finansielle risikoen omfatter i hovedsak valuta-, likviditets-, kreditt- og renterisiko. Innovasjon Norge har inntekter og kostnader i valuta, men dette er ikke en vesentlig del av virksomheten.

Innovasjon Norge har innlånsordning med staten. Lånerammene mottas årlig i oppdragsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet. Rammene styrer hvor mye likviditet selskapet har tilgjengelig for nye utlån. Som følge av denne ordningen har Innovasjon Norge i praksis ingen likviditetsrisiko.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er finansiell risiko knyttet til utlånsvirksomheten og er en vesentlig risikotype i Innovasjon Norge. Styret fastsetter årlig retningslinjer for Innovasjon

Norges finansielle tjenester. Overordnet prinsipp er å sikre tilfredsstillende inntjening på Innovasjon Norges lavrisikolån, at det ikke tas risiko på innovasjons- og risikolån utover det som tapsfondene kan bære, samt at det foreligger betryggende beslutningsprosesser som sikrer en tilfredsstillende og langsiktig utvikling. Revisjon av overordnede retningslinjer skjer ved vesentlige endringer av rammebetingelsene eller revisjon av strategi.

Utviklingen i låneporteføljen rapporteres til styret hvert tertial. Oppstår det vesentlige negative avvik i forhold til målene, foretas en justering av risikoprofil. Hvert år, i forbindelse med regnskapsavleggelsen, gjennomgås alle vesentlige engasjementer og engasjementer med tapshendelse.

Lavrisikolånene gis på markedsmessige betingelser. Risiko i de enkelte prosjektene som finansieres skal være moderat. Risiko må derfor begrenses ved relativt sett høye krav til sikkerhetsstillelse.

Innovasjons- og risikolån er en låneform som skal bidra til å dekke i hovedsak små og mellomstore bedrifters behov for risikoavlastning i investeringsprosjekter gjennom toppfinansiering av et prosjekt.

Disse lånene ytes med moderate krav til pant, men det forutsettes at kundens betjeningsevne er vurdert å være tilfredsstillende.

Det er etablert tapsfond for innovasjons- og risikolån, bygdeutviklingslån, distriktsrettede låneordninger og garantier, samt for lån til såkornfondselskaper. Dette betyr at Innovasjon Norge ikke bærer risiko for disse lånene ved at eventuelle tap dekkes av tapsfond eller av ekstra bevilgninger. Målsetningen med tapsfond er å gjøre Innovasjon Norge i stand til å avlaste risiko i innovative prosjekter med vekstpotensial og derved bidra til å realisere flere lønnsomme prosjekter som det ellers vil være vanskelig å finne tilstrekkelig risikovilje for i markedet.

Markedsrisiko/renterisiko

Når det gjelder markedsrisiko, er dette hovedsakelig knyttet til renterisiko. Risikoen styres og reduseres gjennom en tilpasning av utlånsvilkårene til vilkårene på innlånsiden. Innlånene skal motsvare utlånene, samt sørge for nødvendig likviditet for å operere låneordningene. Innlånene avspeiler renteprofilen på utlånsmassen.

Operasjonell risiko

I operasjonell risiko ligger alle de potensielle tapskilder som er knyttet til den løpende driften av Innovasjon Norge. Dette er for eksempel svikt i rutiner, svikt i datasystemer, kompetansesvikt og tillitsbrudd hos ansatte. Internkontroll er et viktig hjelpemiddel for å redusere den operasjonelle risikoen. Innovasjon Norge har beredskapsplaner og gjennomfører jevnlige øvelser. For å styrke internkontrollen har styret opprettet internrevisjon. De etiske retningslinjene legger vekt på habilitet og taushetsplikt, dilemmatrening og samfunnsansvar. Det er også fokus på fullmaktstrukturer og rutiner for å sikre en forsvarlig saksbehandling i Innovasjon Norge.

Fortsatt drift

Årsregnskapet er utarbeidet under forutsetning av fortsatt drift. Regnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets eiendeler, gjeld og resultat. Det har ikke inntruffet forhold etter regnskapsårets utgang som er av betydning ved bedømmelsen av selskapet og som ikke fremkommer av årsregnskapet med tilhørende noter.

Arbeidsmiljø

Innovasjon Norge er en IA virksomhet (inkluderende arbeidsliv) og er tilknyttet bedriftshelsetjeneste både ved hovedkontoret og ved distriktskontorene. For kontorene i utlandet er det etablert regionale verneombud, samt samarbeids- og arbeidsmiljøutvalg ved de største kontorene.

Det er etablert et kontrollsystem for helse, miljø og sikkerhet som en integrert del av den totale kvalitetssikringen i organisasjonen. Det er etablert rutiner for varsling.

Samarbeidet med arbeidstakerorganisasjonene fungerer godt.

Sykefraværet for 2015 var på 3,3 %, mot 3,4 % i 2014. Kvinner står for 56 % av det totale sykefraværet. Det har vært rapportert om to skader som endte med sykehusinnleggelse i 2015.

I 2015 har vi hatt en nedbemanningsprosess og en omstillingsprosess som har gått parallelt. Tillitsvalgte har vært involvert i hele prosessen og bestemmelsene for masseoppsigelser er fulgt. Spekter har løpende gitt innspill til ledelsen om gjennomføringen. Resultatet av prosessen innebar at 51 ansatte ikke ble innplassert i første omgang. Etter vurdering i forhold til ledige stillinger og gjennomførte drøftelsesmøter ble 37 oppsigelser sendt ut. Ved årets slutt hadde 17 ansatte av de 51 fått nye jobbmuligheter i selskapet, og det var 3 uløste saker.

Likestilling og mangfold

Likestilling og mangfold er implementert i selskapets rutiner og retningslinjer og bevissthet rundt dette skal inngå som en naturlig del i måten selskapet jobber på.

Styret består av 11 medlemmer, hvorav seks kvinner og fem menn. I 2015 er andelen kvinner i toppledergruppen sju av elleve (64 %).

Kvinneandelen i Innovasjon Norge var 52 % ved utgangen av 2015. 36 % av søknadsmassen på Innovasjon Norges ledige stillinger i 2015 var kvinner. 21 (62 %) av totalt 34 nyansatte i løpet av 2015 var kvinner.

Selskapet har følgende kvinnefordeling på stillingsnivåene:

STILLINGSKATEGORI	2015	2014
Direktør	44%	42%
Advokat	63%	63%
Avdelingsleder	48%	56%
Spesialrådgiver	30%	28%
Seniorrådgiver	47%	53%
Rådgiver	78%	81%
Konsulent	75%	84%

Lønnsforholdet mellom kvinner og menn per stillingsnivå er som følger:

STILLINGSNIVÅ**GJENNOMSNITT AVVIK
LØNNSFORHOLD**

	2015	2014
Direktør	4,8%	-1,6%
Avdelingsleder	0,3%	-0,2%
Spesialrådgiver	-6,1%	-8,4%
Seniorrådgiver	-2,6%	-3,2%
Rådgiver	0,2%	-3,6%
Konsulent	-8,5%	-5,4%

Selskapet følger retningslinjer for ansettelsesvilkår for ledere i statlige foretak og selskaper.

Innovasjon Norge har ansatt flere kvinnelige direktører i 2015. Snittlønn for kvinner totalt i Innovasjon Norge svekkes i forhold til menn til tross for positiv endring innenfor flere av stillingskategoriene. Dette skyldes den store andel av kvinner innen kategorien konsulent, som er lavest lønnet. Kvinners gjennomsnittslønn innen denne kategorien er i tillegg betydelig redusert i forhold til menns gjennomsnittslønn.

Når det gjelder fastsettelse av lønn for nyansatte gjøres det på grunnlag av kompetanse, stillingens innhold og ansvar.

Av selskapets totalt ansatte på 716 personer, arbeider 30 personer deltid. Av disse utgjør 73 % kvinner og 27 % menn. Stillingsprosent er i snitt 67 % for kvinner og 60 % prosent for menn, av dem som jobber redusert.

Innovasjon Norge har en mangfoldserklæring i alle stillingsutlysninger som vektlegger at rekrutteringen skal sikre et mangfold med hensyn til kjønn, alder og kulturell bakgrunn. Innovasjon Norge har en generell tilrettelegging for mangfold (etnisitet, alder, kjønn, funksjonsnedsettelse).

Det rapporteres årlig til Integrerings- og Mangfoldsdirektoratet om status på rekruttering og ansettelser av nye medarbeidere med innvandrerbakgrunn.

Ytre miljø

Virksomheten har ikke bidratt til forurensning av det ytre miljø utover det som er naturlig for denne type virksomhet. Hovedkontoret og distriktskontorene er sertifisert som "Miljøfyrtårn".

Redegjørelse om samfunnsansvar

Bærekraft skal være gjennomgående i Innovasjon Norges virksomhet. I 2015 ble det etablert en egen divisjon for bærekraft og styret vedtok en ny strategi for området. Denne strategien sammen med Innovasjon Norges antikorrupsjonspolicy er førende for kunderettet arbeid med samfunnsansvar.

FNs Global Compact har vært viktigste plattform for Innovasjon Norges arbeid med samfunnsansvar. Fra 2015 er også OECDs retningslinjer for multinasjonale selskaper og FNs rammeverk for menneskerettigheter inkludert. I tillegg har Innovasjon Norge et godt samarbeid med organisasjonene Transparency International og Initiativ for etisk handel.

Menneskerettigheter

Regjeringens handlingsplan for næringsliv og menneskerettigheter ble lansert høsten 2015. Den gir føringer for Innovasjon Norges arbeid med samfunnsansvar i forhold til kundene. Innovasjon Norges rolle som veileder for norske bedrifter om risiko for å trå feil i utlandet er beskrevet. Arbeidet med å vurdere samfunnsansvar i finansieringssaker er også omtalt og framhevet som viktig.

Sammenhengen mellom Innovasjon Norges forretningsstrategi og samfunnsansvar

Innovasjon Norge er pådriver for økt samfunnsansvar blant kundene. Dette tydeliggjør selskapet gjennom å ha forventninger om at kunder ivaretar sitt samfunnsansvar og gjennom å åpne for prioritering av kunder som kan vise til god forståelse og relevante tiltak på området. Samfunnsansvar blir vurdert og scoret i alle søknader om finansiering, og kompetansetjenestene har fram til sommeren 2015 hatt en obligatorisk modul om samfunnsansvar. Dette er nå videreført i ny modul om bærekraft.

Innovasjon Norge forutsetter i avtaler at kunders og leverandørers virksomhet er basert på høye etiske krav, samt at de unngår å medvirke til korrupsjon, krenkelse av menneskerettigheter, dårlige arbeidsforhold eller skadevirkninger for lokalsamfunn og miljø.

I serviceundersøkelsen i 2015 svarte 47 % av kundene som mottok tjenester i Norge at Innovasjon Norge fikk dem til å reflektere over sitt samfunnsansvar. Dette er en liten økning i forhold til 2014 og nærmer seg målet på minst 50 %.

Bekjempelse av korrupsjon

Innovasjon Norge arbeider aktivt for å opprettholde et høyt fokus på korrupsjonsrisiko blant selskapets ansatte, tillitsvalgte, leverandører og kunder.

Korrupsjon har en sentral plass i selskapets etiske retningslinjer og er ytterligere utdypet i egen antikorrupsjonspolicy. Innovasjon Norge stiller krav til en høy etisk standard hos våre ansatte og tillitsvalgte og har nulltoleranse ovenfor korrupsjon. Retningslinjene omhandler ulike temaer relatert til korrupsjon og etablerer klare rammer for blant annet gavemottak, representasjon og kostnadsdekning. Innovasjon Norge har også utdypende retningslinjer omkring habilitet, adgangen til å inneha tillitsverv og bierverv, samt regler for eierskap og handel med verdipapirer.

Innovasjon Norges compliancefunksjon overvåker og rapporterer jevnlig selskapets eksponering for korrupsjon. Det gjennomføres årlig kartleggingsaktiviteter for å identifisere hvilke tjenester og selskapsprosesser som er utsatt og hvilke tiltak som bør iverksettes for å redusere risikoen. Denne tilnærmingen har i 2015 for eksempel ført til etablering av nye og skjerpede rutiner for innkjøp med obligatorisk screening av korrupsjonsrisiko.

Selskapet har elektronisk varslingskanal for ansatte og tillitsvalgte med mulighet for anonym varsling til compliancefunksjonen. Varslingsrutinen understreker at medarbeidere har både rett, og tidvis en plikt, til å varsle om brudd på juridiske eller etiske forpliktelser enten i linjen eller i varslingskanalen. Alle varslinger skal behandles konfidensielt og Innovasjon Norges ansatte er beskyttet mot represalier og lignende som følge av at de varsler.

Ansatte i Innovasjon Norge kan ikke påta seg styreverv i annen næringsvirksomhet uten skriftlig samtykke fra Innovasjon Norge. Bierverv krever også skriftlig samtykke. Vervene registreres sammen med de ansattes og

tillitsvalgtes beholdning av unoterte aksjer i en habilitetsbase som er direkte koblet opp mot selskapets saksbehandlingsverktøy i finanseringssaker.

Kunnskap om og årvåkenhet omkring korrupsjonsrisiko er et av de viktigste tiltak for å forebygge og bekjempe korrupsjon i selskapet og blant leverandører og kunder. Høsten 2015 lanserte Innovasjon Norge derfor et opplegg for opplæring i antikorrupsjon som samtlige ledere i Norge og utlandet ble bedt om å gjennomføre med sine ansatte i løpet av året. Opplæringen i antikorrupsjon og det interne nyhetsbrevet «Compliance Focus» har skapt økt kunnskap om og bevissthet rundt korrupsjonsrisiko i organisasjonen. Dette vises blant annet gjennom typen henvendelser som rettes til compliancefunksjonen og i tilbakemeldingene som fremgår av rapporteringsskjemaene etter fullført opplæring.

Korrupsjon er tema i e søknader på internett og i avtaler med kunder og leverandører. Når kunder har aktiviteter i spesielt risikoutsatte markeder får de tilgang på informasjon om dette og veiledning om hvordan korrupsjon kan unngås. Korrupsjon er identifisert som ett av fire risikoområder for kundene innen samfunnsansvar. I 2015 ble det etablert et prosjekt i samarbeid med Utenriksdepartementet for ytterligere å forsterke informasjon og veiledning til norske bedrifter i utlandet.

Framover vil arbeidet med samfunnsansvar sees i sammenheng med ny strategi for bærekraft. Innovasjon Norge skal være pådriver for forretningsmuligheter som bidrar til en mer bærekraftig utvikling, samtidig som det stilles krav om at bedriftene ivaretar sitt samfunnsansvar. Rapporter fra internopplæring med innspill til videre utvikling av innsatsen mot korrupsjon vil bli brukt i et samarbeidsprosjekt med Utenriksdepartementet for å gi bedre informasjon og veiledning til norske bedrifter i markeder med høy risiko.

Resultatdisponering

Regnskapet for 2015 viser et overskudd på 263 millioner. Lavrisikordningen har for 2015 hatt en endring i utbytteregeleene som medfører at Nærings og

fiskeridepartementet har en betydelig økning i sitt utbytte sammenlignet med tidligere år. For ytterligere detaljer rundt utbytteregele vises det til note 34. Styrets forslag til disponering av overskuddet er som følger:

AVSATT UTBYTTE TIL EIER NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET FRA:

Lavrisikoorrdningen	kr 189 178 557
---------------------	----------------

AVSATT UTBYTTE TIL EIER NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET FRA:

Innovasjonslån og garantier	kr 24 417 097
-----------------------------	---------------

AVSATT UTBYTTE TIL EIERE, FYLKESKOMMUNENE, FRA:

Risikolån og garantier	kr 18 644 783
------------------------	---------------

FORDELT PÅ:

Møre og Romsdal fylkeskommune	kr 4 070 487
Troms fylkeskommune	kr 3 039 714
Nordland fylkeskommune	kr 1 678 951
Nord-Trøndelag fylkeskommune	kr 1 534 124
Sogn og Fjordane fylkeskommune	kr 1 512 910
Finnmark fylkeskommune	kr 1 458 138
Hedmark fylkeskommune	kr 1 292 059
Sør-Trøndelag fylkeskommune	kr 1 275 306
Hordaland fylkeskommune	kr 1 042 848
Telemark fylkeskommune	kr 884 689
Oppland fylkeskommune	kr 524 266
Aust - Agder fylkeskommune	kr 162 401
Buskerud fylkeskommune	kr 129 130
Vest - Agder fylkeskommune	kr 36 376
Rogaland fylkeskommune	kr 3 384
	18 644 783

AVSATT UTBYTTE TIL EIER NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET FRA:

Investeringsfondet for Nordvest- Russland	kr 1 725 000
Investeringsforndet for Øst- Europa	kr 1 380 000

AVSATT TIL OPPTJENT KAPITAL:

Investeringsfondet for Nordvest-Russland	kr 4 148 746
Investeringsfondet for Øst-Europa	kr 550 842

4 699 588

AVSATT TIL OPPTJENT EGENKAPITAL:

Lavrisikordningen	kr 14 198 910
Tjenesteleveranser og tilskuddsforvaltning	kr 8 617 052

Sum totalt **262 860 988**

Utsiktene for 2016

Innovasjon Norge vedtok i desember 2015 revidert strategi for selskapet. Strategien angir retning og prioriteringer for selskapet frem mot 2020 i en tid der Norge står overfor store omstillinger. Omstillingen er strukturell og mer gjennomgripende enn det man opplevde under finanskrisen. Ny teknologi, økende antall mennesker på flukt, eldrebølge, delingsøkonomi og sirkulærøkonomi er eksempler på drivkrefter som utfordrer etablerte forretningsmodeller, konkurranseforhold og maktstrukturer. Disse tunge endringene skjer samtidig som Norge preges av oljeprisfall, tapte eksportinntekter og økende arbeidsledighet. Dette skaper utfordringer, men også nye muligheter.

Innovasjon Norge skal være en viktig partner for bedrifter og regioner som omstiller seg. Strategien for 2016–2020 skal gi bedre måloppnåelse og sikre at selskapet fyller samfunnsoppdragene sine. Selskapet er og vil være en relevant, kompetent og nyttig partner for regioner, bedrifter og gründere som vil skape fremtidens bærekraftige arbeidsplasser og bedrifter. Bærekraft i form av økonomisk, miljømessig og sosial bærekraft, blir i økende grad retningsgivende for selskapets arbeid.

Norge har store muligheter til å utvikle nye næringer og forsterke eksisterende. Alle regioner i Norge er rike på naturressurser, kompetent arbeidskraft og har ulike næringsmessige fortrinn. Bedrifter og gründere må ut på de globale markedene ettersom hjemmemarkedet ofte er for lite til å skape vekst. Norge har en rekke internasjonale konkurransefortrinn i form av råvarer, kompetanse og produksjonsmetodikk som kan utvikles videre. En sterk, felles nasjonal merkevare

vil forsterke Norges internasjonale konkurranseposisjon og bidra til økt internasjonalisering av næringslivet.

Innovasjon Norges nye strategi har seks budskap som gir retningen for arbeidet frem mot 2020:

- 1. Vi skal prioritere områder hvor Norge har internasjonale konkurransefortrinn
- 2. Vi skal prioritere utfordrerne og nye globale vekstbedrifter
- 3. Vi skal styrke entreprenørskapskultur og samarbeid for å skape framtidens jobber
- 4. Vi skal utvikle en sterk nasjonal merkevare for økt konkurransekraft
- 5. Vi skal utløse verdiskaping basert på regionale fortrinn
- 6. Vi skal gi råd og kunnskapsgrunnlag om fremtidsrettet innovasjons- og næringspolitikk

Ny strategi vil gi selskapet bedre måloppnåelse og sikre at det oppfyller samfunnsoppdraget i en tid der Norge står overfor store omstillinger.

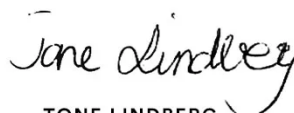
Ved inngangen til 2016 har Innovasjon Norge fått fornyet tillit fra Regjeringen. Fremleggelsen av statsbudsjettet 2016 innebar ytterligere økte midler til satsning på flere gode gründere, vekstkraftige bedrifter og innovative næringsmiljøer i en krevende omstillingstid. Dette er en anerkjennelse av Innovasjon Norges arbeid og rolle i omstillingsarbeidet. Samtidig er det en utfordring å håndtere den økte oppdragsmengden med lavere ressursbruk også i 2016.

Lov om Innovasjon Norge er under endring. En av Stortingets føringer er at nåværende altomfattende eiergaranti for selskapets forpliktelser (lovens § 9) opphører. Det er imidlertid forutsatt at den enkelte oppdragsgiver skal være ansvarlig for at selskapet kan ivareta forpliktelser knyttet til de låne og garantiordningene som er lagt til selskapet. Endringene vil innebære at selskapet i større grad blir ansvarlig for egne forpliktelser. Dette vil spesielt gjelde for forpliktelser knyttet til driften av selskapet.

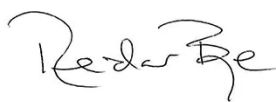
Regjeringen foretar nå en gjennomgang av grenseflatene mellom Innovasjon Norge, Forskingsrådet, Siva og fylkeskommunene. Målet er å bidra til en klarere rolledeling, større brukervennlighet, bedre effekt av og mer effektiv drift av virksomhetene.

OSLO, 17. MARS 2016
I STYRET FOR INNOVASJON NORGE

PER OTTO DYB
STYRELEDER

TONE LINDBERG
NESTLEDER

MARTHA KOLD BAKKEVIG

REIDAR BYE

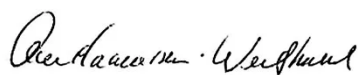

JAN LØKLING

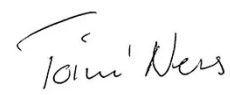

JØRAND ØDEGÅRD LUNDE

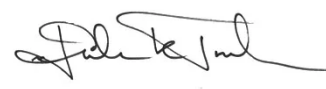

WENCHE KJØLÅS

EINAR ENGER

HEIDI WANG

OVE HAAVERSEN-WESTHASSEL

TOINI H. A. NESS

ANITA KROHN TRAAETH
ADMINISTRERENDE DIREKTØR